

Старатељство је један од кључних института породично-правне заштите чијом применом се осигурава заштита личности, интереса и права одраслих лица која су лишена пословне способности. Старатељство и његова примена спадају у најсложенији део стручног рада у примени породично-правне заштите. Орган старатељства се континуирано суочава са тешкоћама при избору особа које ће адекватно вршити старатељску заштиту, релативно дугим трајањем поступка лишавања пословне способности од стране суда, проблемима око пописа и заштите имовине лица под старатељством, као и недовољном законском прецизношћу у тумачењу степена поремећаја менталног здравља. У Породичном закону осим старатељства предвиђено је и привремено старатељство. Оно подразумева доношење решења о постављању привременог старатеља одраслом или остарелом лицу, које по правилу није лишено пословне способности, у ситуацијама које су предвиђене чл. 132. Породичног закона. Као што се може видети у наредној табели, у укупном броју пунолетних лица под старатељством, најзаступљенију групу (73,2%) чине одрасли корисници.

Табела 42.

Број корисника лишених пословне способности на дан 31.12. 2022. према старости корисника				
Врста лишавања пословне способности	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Потпуно лишени пословне способности	202	2.521	722	3.445
Делимично лишени пословне способности	0	31	9	40
Укупно	202	2.552	731	3.485

Привременим старатељством обухваћена је привремена заштита личности, права и интереса одраслог лица и за пунолетне кориснике донето је 3.508 одлука о постављању привременог старатеља. Док старатељство обезбеђује старање о личности штићеника, његово заступање, прибављање средстава за издржавање, те заштиту, односно управљање и располагање имовином штићеника, дотле привремено старатељство обезбеђује правну заштиту за поједине послове или поједину врсту послова, односно само за разрешење одређене спорне ситуације док она траје. У погледу лишавања пословне способности током 2022. године, за 202 корисника донета је правоснажна судска одлука о лишавању пословне способности, од којих је највећи број потпуно лишен.

Услуге домског смештаја у највећем броју користе одрасла и старија лица, док се младе особе приближно подједнако налазе на смештају и у установи. У погледу старосно-полне структуре, највећи број корисника смештаја су старије особе женског пола које се налазе у домовима (35,8% од укупног броја смештених у домове) и претежно бораве у Геронтолошком центру. На породичном смештају било је свега око 5% пунолетних, углавном младих особа.

Табела 43.

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ЦСР у току 2022. године према врсти смештаја, старости и полу корисника												
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно о Млади	Укупно Одрасли	Укупно Старији	Укупно о М	Укупно о Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
Породични смештај у сродничку хранитељск у породицу	15	23	4	5	0	0	38	9	0	19	28	47
Породични смештај у другу породицу	45	53	12	8	0	1	98	20	1	57	62	119
Домски смештај	90	64	647	541	673	1125	154	1188	1798	1410	1730	3140
Укупно	150	140	663	554	673	1.126	290	1.217	1.799	1.486	1.820	3.306

Табела 44.

Број донетих решења ЦСР о престанку смештаја пунолетних корисника у току 2022. године према старости и полу корисника												
Број решења	Млади		Одрасли		Старији		Укупно Млади	Укупно Одрасли	Укупно Старији	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
Број решења о престанку породичног смештаја	15	18	4	1	0	0	33	5	0	19	19	38
Број решења о престанку домског смештаја	9	4	53	33	149	237	13	86	386	211	274	485
Укупно	24	22	57	34	149	237	46	91	386	230	293	523

Домско збрињавање појединих категорија корисника отежано је из више разлога, пре свега, због недостатка смештајних капацитета и неадекватног збрињавања особа са одређеном врстом и степеном инвалидитета услед непостојања специјализованих установа за поједине категорије инвалидности. Закон о социјалној заштити предвиђа, кроз поступак лиценцирања пружаоца услуга, да прошири капацитете за смештај одраслих и старијих и тиме убрза смештај корисника који имају потребу за збрињавањем у институцији.

4.2.3. Социо-материјално угрожене породице

У складу са Законом о социјалној заштити (чл. 81.), право на новчану социјалну помоћ (у даљем тексту НСП) припада појединцу, односно породици, који својим радом,

приходима од имовине или из других извора остварују приход мањи од износа новчане социјалне помоћи утврђеног поменутиим законом. Закон уводи и право на увећану и временски ограничену новчану социјалну помоћ, које може остварити појединац који је неспособан за рад, односно породица чији су сви чланови неспособни за рад. У приказу размера социјално-заштитне интервенције Градског центра поводом материјалне угрожености (сиромаштва), најважнији су подаци о породицама (домаћинствима) које остварују право на новчану социјалну помоћ.

Као што се може видети на следећем графикону, кретање укупног броја породица/корисника НСП у посматраном периоду показује осцилаторна кретања, са тенденцијом њиховог смањења, које је у односу на претходну годину износило 11%. Гледано по појединим општинама Београда (*таб. 46*) ове породице у већини чине испод 1% удела у укупном броју домаћинстава општине.

Графикон 21.

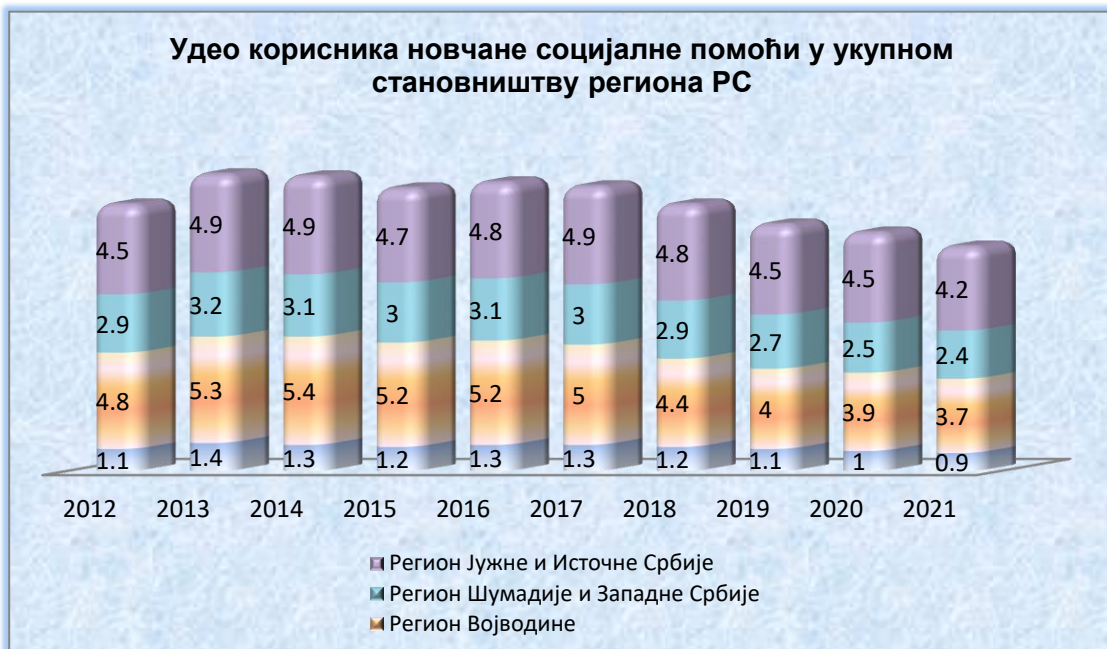

Табела 45.

Укупан број породица НСП					
Одељење	2020	2021	2022	Укупан број домаћинстава Попис 2011.	% учешћа НСП породица
Барајево	125	104	112	8.920	1.25
Вождовац	532	477	461	59.370	0.78
Врачар	204	170	132	25.236	0.52
Гроцка	299	303	324	27.134	1.19
Звездара	680	670	620	58.527	1.06
Земун	655	574	487	57.845	0.84
Лазаревац	485	480	420	18.862	2.23
Младеновац	315	295	235	17.512	1.34
Нови Београд	575	595	594	81.073	0.73
Обреновац	189	179	161	23.712	0.68
Палилуа	742	639	491	65.245	0.75
Раковива	436	376	354	40.036	0.88
Савски венац	68	58	49	16.288	0.30
Сопот	160	178	168	6.864	2.45
Стари град	109	93	90	21.492	0.42
Сурчин	361	298	262	12.877	2.03
Чукарица	971	925	748	65.440	1.14
УКУПНО	6.906	6.414	5.708	606.433	0.94

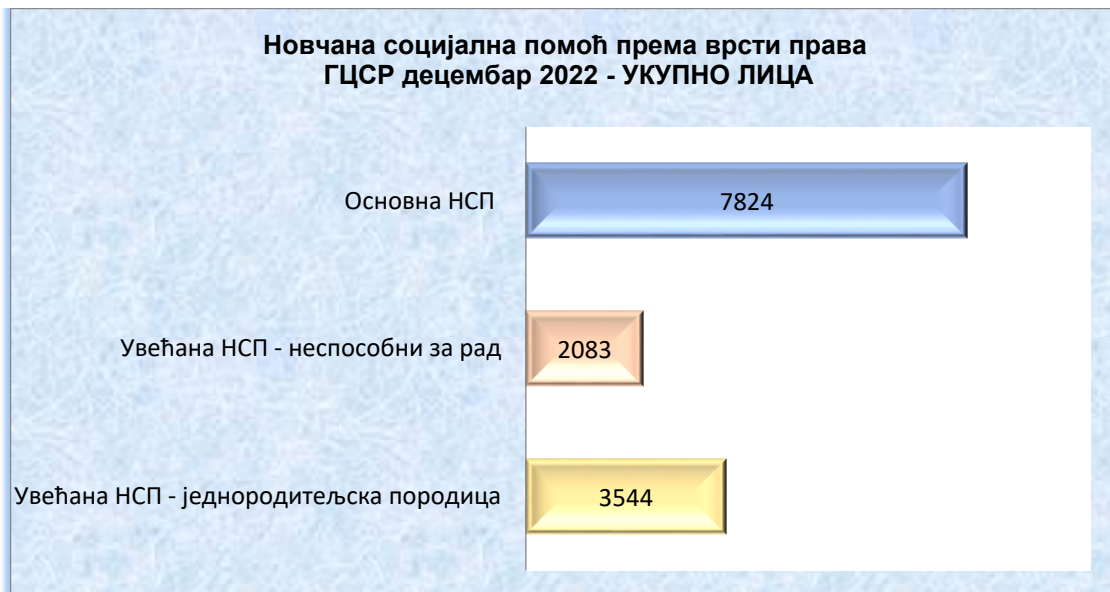
Такође, удео корисника НСП у укупном становништву појединих региона Србије показује да се Београдски регион издваја са њиховим најмањим процентуалним учешћем у укупном становништву и у посматраном периоду креће се испод 1%. У Републици Србији ове породице су 2021. године чиниле 2,8% укупне популације.

Графикон 22.

На крају извештајне године право на НСП користило је 13.450 лица, а према врсти права 58,2% остварило је право на основну НСП; по основи неспособности за рад 15,5% и 26,3% као једнородитељска породица.

Графикон 23.

Табела 46.

Укупан број лица – корисника НСП према врсти права			
Одељења ГЦСР децембар 2022.	Основна НСП	Увећана НСП Неспособни за рад	Увећана НСП Једнородитељске породице
Барајево	126	77	52
Вождовац	418	217	295
Врачар	119	61	63
Гроцка	366	98	166
Звездара	622	310	286
Земун	704	174	253
Лазаревац	622	179	245
Младеновац	399	85	124
Нови Београд	1.328	117	330
Обреновац	273	88	75
Палилула	408	196	629
Раковица	465	72	261
Савски венац	50	22	14
Сопот	250	79	16
Стари град	69	39	27
Чукарица	1.072	201	555
Сурчин	533	68	153
Укупно	7.824	2.083	3.544

Породица - корисник НСП има у просеку мали број чланова. Од укупног броја породица које остварују право на НСП најзаступљеније су једночлане (48,1%), двочланих је око 17,4%, а приближно су подједнако заступљене породице са 3 и 4 члана. Са 6 и више чланова било је 8,8% породица.

Табела 47.

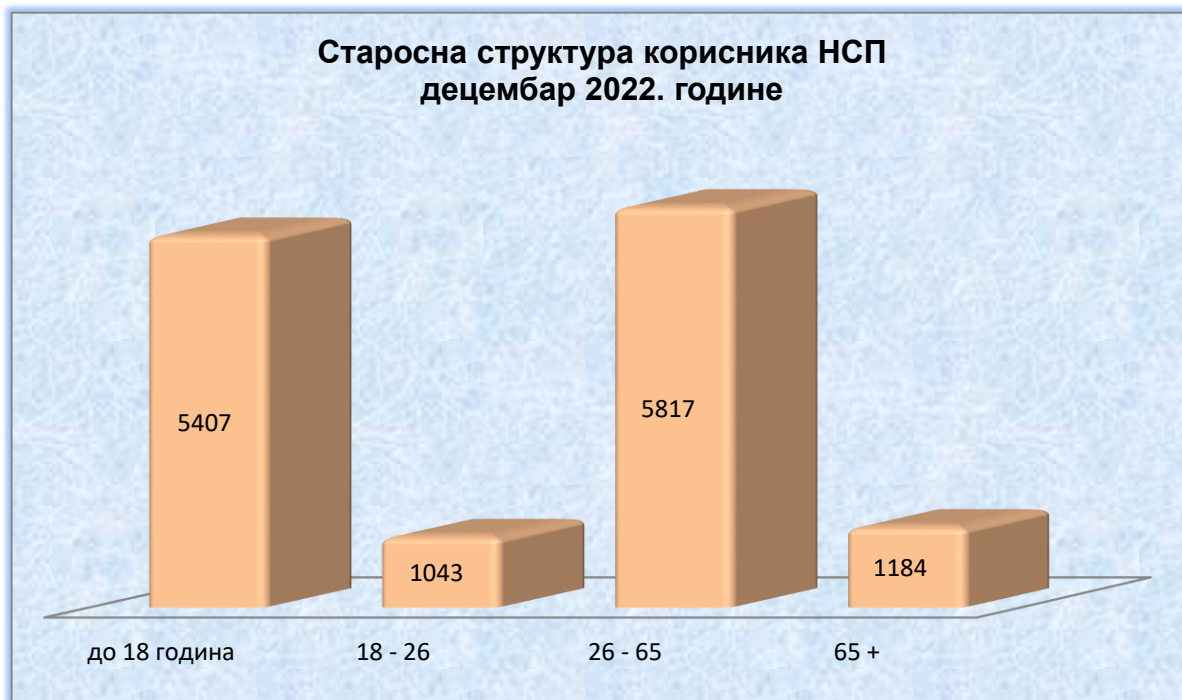
Број породица и број лица – корисника НСП евидентираних у ГЦСР – децембар 2022.				
Породице према броју чланова	2021		2022	
	Број породица	Број лица	Број породица	Број лица
Једночлана	2.940	2.940	2.748	2.748
Двочлана	1.145	2.290	992	1.984
Трочлана	648	1.944	552	1.656
Четворочлана	601	2.404	519	2.076
Петочлана	472	2.355	396	1.980
Породице са шест чланова	599	3.576	501	3.006
Укупно	6.404	15.509	5.708	13.450

Табела 48.

Број чланова	Београдска породица/домаћинство (Попис, 2011.)		породица-корисник НСП (децембар, 2022. године)	
	број	%	број	%
један	148.973	24.6	2.748	48.1
два	156.006	25.7	992	17.4
три	123.973	20.5	552	9.7
четири	110.341	18.2	519	9.1
пет	40.265	6.6	396	6.9
шест и више	26.875	4.4	501	8.8
Укупно	606.433	100.0	5.708	100.0

Подаци приказани у табелама недвосмислено показују да је знатан број породица изложен сиромаштву, као и на чињеницу да због начина одређивања 'минималног нивоа социјалне сигурности' (прага/линије сиромаштва) која не подразумева обезбеђивање егзистенцијалног минимума, многи материјално угрожени грађани и породице не успевају да уђу у систем социјалне заштите. Не улазећи у анализу показатеља, обима и распрострањености сиромаштва у Београду, од важности за систем социјалне заштите је потреба сагледавања целокупног проблема и са аспекта регионалности. Као што је по кључним економским показатељима Србија неравномерно развијена, тако и Београдски регион карактеришу неуједначени развојни потенцијали и перспективе по појединим општинама.

Графикон 24.

У укупном броју корисника НСП приближно подједнако су заступљени одрасли (43,2%) и лица до 18 година (40,2%), што потврђује раније изнету чињеницу да је сиромаштво у региону Београд структурирано, како међу генерацијама које носе целокупни терет друштвене репродукције, тако и међу малолетним издржаваним лицима. Такође, приближно подједнако су заступљени млади (18-26 година) са 7,7% и лица преко 65 година са 8,8%.

Поједине, званично објављене статистичке анализе, указале су да су на нивоу Републике Србије управо, млади од 18 до 24 године (27,7%) и деца до 17 година у највећој мери изложена ризику од сиромаштва (20,8%). Најнижу стопу ризика од сиромаштва имала су лица старости од 25 до 54 године – 19,1%.

Према последњим расположивим подацима из 2021, **«стопа ризика од сиромаштва износила је 21,2%, и у односу на 2020. годину нижа је за 0,5 процентних поена. Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености износила је 28,5%, и у односу на 2020. годину нижа је за 1,3 процентних поена»**.

Стопа ризика од сиромаштва представља проценат лица чији је расположиви еквивалентни приход испод прага ризика од сиромаштва, који је у 2021. износио 24.064 динара просечно месечно за једночлано домаћинство. Стопа ризика од сиромаштва не показује колико лица је стварно сиромашно, већ проценат лица који имају еквивалентни расположиви приход нижи од прага ризика од сиромаштва.⁴⁰

⁴⁰ Извор:РЗС „Сиромаштво и социјална неједнакост 2021“, октобар 2022; Саопштење -Потрошња, приходи и услови живота “Праг ризика од сиромаштва за домаћинство с двоје одраслих и једним дететом старости до 14 година износио је 43.315 динара, док је за четворчлано домаћинство с двоје одраслих и двоје деце старости до 14 година износио 50.533 динара.“

Овоме треба додати да је и даље је присутан процес сужавања званично признате групације угрожених породица, јер је реално неупоредиво већи број грађана и породица којима је помоћ државе неопходна. Нормативно предвиђени износи новчане социјалне помоћи драстично су нижи од средстава неопходних за репродукцију минимума егзистенције. Што је породица већа, то је овај раскорак израженији, а треба имати у виду да су у бројнијој породици присутни, по правилу, чланови малолетног узраста.

У вршењу јавних овлашћења у складу са **Законом о социјалној заштити** центар за социјални рад одлучује о остваривању права на новчану социјалну помоћ, на увећану новчану социјалну помоћ, на додатак за помоћ и негу другог лица, на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, на посебну новчану накнаду за родитеља који није у радном односу, а који је 15 година непосредно бринуо о детету чије је дете корисник права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица и остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад. У току године посебну новчану накнаду примало је **80** особа.

4.2.4. Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом

У складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица центар учествује у сваком поступку који се води према малолетним учиниоцима кривичних дела.

У ситуацији када према малолетнику није вођен кривични поступак, центар може, по потреби, предузети низ активности из своје надлежности, применити мере из области и надлежности породично-правне и социјалне заштите (покренути поступак за смештај, донети решење о корективном надзору над вршењем родитељског права).

Центар је у обавези да реализује и прати изречене васпитне мере, васпитне налоге и посебне обавезе од стране тужилаштва или суда, која подразумева и контролу ванзаводских васпитних мера, реализацију васпитних мера појачаног надзора, праћење реализације и тока ресоцијализације у случају изречене заводске мере, као и стварање услова за прихват малолетника по истеку мера институционалне заштите.

Према прописима о вођењу евиденције и документације у социјалној заштити ова групација малолетника класификује се према два критеријума:

- врста престапа – на децу са асоцијалним понашањем и децу у сукобу са законом;
- узраст – на кривично неодговорну децу (до 14 година старости) и кривично одговорну (преко 14 година).

У укупном броју малолетних корисника, ова групација је заступљена са 8,6% и у 2022. години у ГЦСР евидентирано их је 2.835.

Као што је случај и са другим појавама које представљају индикаторе друштвених криза, статистички регистрован обим малолетничке делинквенције, потпуно одудара од реалне распрострањености појаве, тако да је објективан увид у кретање појаве (обим, динамика и структура) отежан, јер у њеном праћењу не постоји јединствен приступ.

Евиденцију о малолетним преступницима води више институција које, сходно властитим прагматским потребама, региструју одређену врсту података. Као поуздан показатељ појединих структурних обележја малолетничке делинквенције, статистика правосуђа располаже подацима и о малолетним учиниоцима кривичних дела који се добију редовним статистичким истраживањима.⁴¹

На следећим графиконима дати су подаци о малолетним учиниоцима кривичних дела којима су изречене кривичне санкције у периоду од 2010 до 2021 године за Републику Србију и 4 региона.

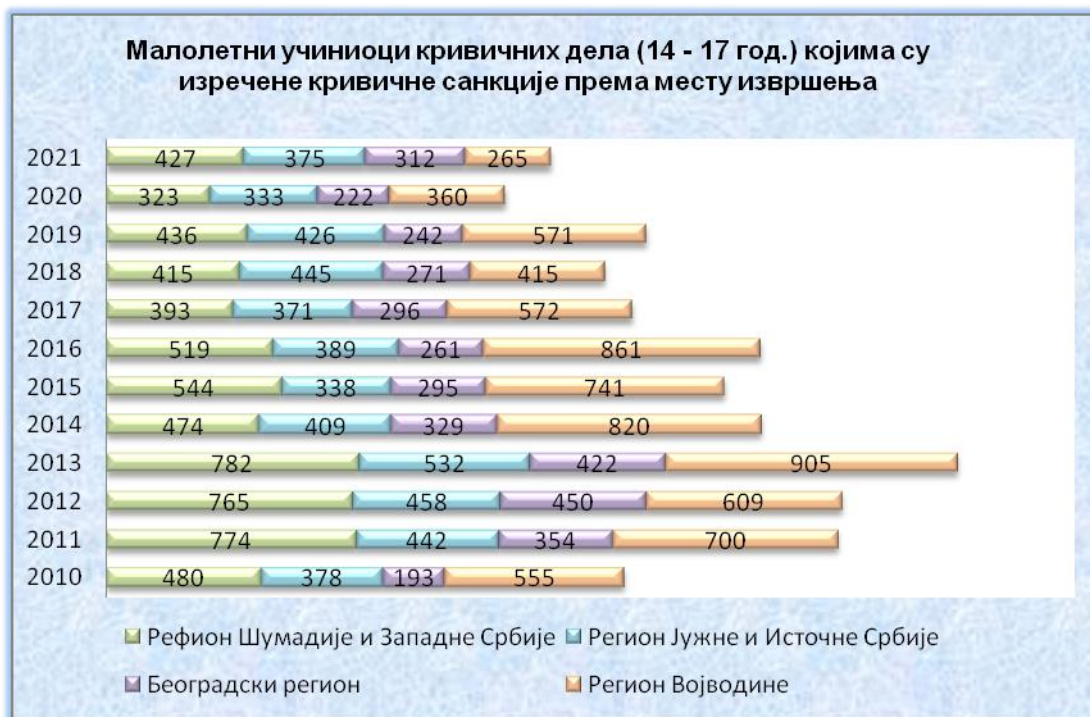
Графикон 25.

Територијална дистрибуција малолетних делинквената показује да су малолетни учиниоци кривичних дела у посматраном периоду најмање заступљени у Београдском региону, а чије би разумевање захтевало посебну анализу.

⁴¹ Извор: Републички завод за статистику; Методолошка објашњења: „Време посматрања је календарска година. Периодика истраживања је годишња, с тим да се подаци прикупљају месечно. Метод прикупљања података је извештајни и спроводи се путем образаца. Попуњавање образаца врши се у моменту окончања поступка, односно у моменту констатовања правоснажности одлуке сагласно законским одредбама. Основни извори из којих се преузимају подаци су коначне одлуке – јавног тужилаштва, односно правоснажне пресуде – решења суда“.

Графикон 26.

У **старосној структури** малолетних преступника евидентираних у ГЦСР нема значајнијих промена последњих неколико година – међу њима су и даље најбројнији малолетници доби 16 – 17 година.

У следећим табелама дати су подаци о деци и млађим пунолетним особама који су евидентирани у Градском центру за социјални рад током 2022. године.

Табела 49.

Малолетници са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР у 2022. години према старости				
Старосна структура	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	92	140	17	249
14 - 15	81	118	16	215
16 - 17	400	450	46	896
18 - 20	109	47	16	172
Укупно	682	755	95	1.532

Табела 50.

Малолетници у сукобу са законом на евиденцији ЦСР у 2022. години према старости				
Старосна структура	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	26	29	0	55
14 - 15	78	75	2	155
16 - 17	382	455	26	863
18 - 20	212	106	21	339
Укупно	698	665	49	1.412

На основу изнетих података може се уочити да и међу малолетницима са проблемима у понашању и у сукобу са законом доминирају деца узраста 16–17 година. Индикативна је правилност да опада број деце са поремећајима у понашању када се ради о тежини престапа, па у случају деце са асоцијалним понашањем досеже веома ниске размере – у односу на претходне године, број те деце је скоро преполовљен. Друштвена контрола, али и друштвена одговорност је редукована на теже облике малолетничког криминала, а опстаје висок степен толеранције према другим деликтима. Разне манифестације асоцијалног понашања су изван било каквог друштвеног интересовања, самим тим и одговарајућег реаговања релевантних институција и социјалних служби. Национално законодавство Републике Србије, у складу са међународним стандардима и документима, односно, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица (у даљем тексту: Закон о малолетницима), указује на алтернативе у погледу мера од значаја за кривични поступак, нарочито на алтернативне могућности и у члану 11. прописује различите врсте васпитних мера неинституционалног карактера као што су:

- Мере упозорења и усмеравања: судски укор и посебне обавезе (члан 11, 13. и 14. Закона о малолетницима);
- Мере појачаног надзора: од стране родитеља, усвојиоца или старатеља, у другој породици, од стране органа старатељства, појачани надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитање и образовање малолетника (члан 11, 15, 16, 17. и 18. Закона о малолетницима).
- Закон о малолетницима такође афирмише и изрицање васпитних налога чији је циљ да се не покреће кривични поступак или да дође до његовог обустављања. Васпитне налоге може применити и тужилац, што је у складу са смерницама датим у Токијским правилима. Према малолетном учиниоцу кривичног дела може се применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна или казна до 5 година затвора. Реч је о акцентирању васпитања уместо кажњавања. Закон о малолетницима афирмише, пре свега, мере које имају за циљ активно укључивање и преузимање одговорности малолетника у процесу реинтеграције у друштво, те су мере посебне обавезе, од посебног значаја, јер су васпитне мере упозорења и усмеравања које малолетник у кривичном поступку не може одбити (као што је случај са мером васпитног налога⁴²) и у том су смислу, кривичне санкције.

Табела 51.

Број малолетника на евиденцији ЦСР у току 2022. године са решењем суда о изреченим мерама према полу			
Број малолетника	М	Ж	Укупно
Број малолетника са изреченим судским укором	35	7	42
Број малолетника са изреченим васпитним налогом	47	13	60
Број малолетника са изреченом васпитном мером посебне обавезе	85	7	92
Број малолетника са изреченом мером појачаног надзора	118	8	126
Број малолетника са мером упућивања у васпитну установу	4	0	4
Број малолетника са мером упућивања у васпитно-поправни дом	15	3	18
Број малолетника и млађих пунолетних лица са изреченом казном малолетничког затвора	1	1	2

Табела 52.

⁴² Непоступање по васпитном налогу може резултирати, у зависности од почињеног дела, до покретања кривичног поступка или до његовог наставка, чл. 62. став 6 Закона о малолетницима

Број васпитних налога изречених у току 2022. године према врстама налога			
Васпитни налог	Број васпитних налога		Укупно
	М	Ж	
Поравнање са оштећеним како би се накнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклониле, у целини или делимично, штетне последице дела	3	0	3
Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао	4	1	5
Укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја	2	2	4
Подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога	3	0	3
Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту	35	9	44
Укупно	47	12	59

Табела 53.

Број васпитних мера посебне обавезе изречених у току 2022. године према врстама посебне обавезе			
Васпитна мера посебне обавезе	Број васпитних мера за малолетнике		Укупно
	М	Ж	
Извињење оштећеном	1	0	1
Накнада штете оштећеном	0	0	0
Редовно похађање школе и неизостајање са посла	8	1	9
Оспособљавање за одговарајуће занимање	18	1	19
Укључивање без надокнаде у рад хуманитарних организација или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја	8	1	9
Укључивање у спортске активности	0	0	0
Подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога	4	1	5
Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту	43	3	46
Похађање курса за стручно оспособљавање или припремање и полагање испита којима се проверава одређено знање	2	0	2
Да не може да напусти место пребивалишта или боравишта без сагласности суда и посебног одобрења органа старатељства	0	0	0
Укупно	84	7	91

Табела 54.

Број васпитних мера појачаног надзора изречених у току 2022.године према врстама појачаног надзора			
Васпитна мера појачаног надзора	Број васпитних мера за малолетнике		Укупно
	М	Ж	
Појачан надзор од стране родитеља, усвојитеља или старатеља	27	2	29
Појачан надзор у другој породици	4	1	5
Појачан надзор од стране органа старатељства	82	3	85
Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника	1	0	1
Укупно	114	6	120

У односу на претходну годину изречено је за 41,7% мање судских укора; 39,5% више васпитних налога; 14% мање васпитних мера посебне обавезе и 12,5% више васпитних мера појачаног надзора.

Према подацима Републичког завода за статистику, васпитна мера посебне обавезе, најчешће се изриче за кривична дела против имовине, затим, против живота и тела и насилничког понашања. Казна малолетничког затвора изриче се само старијем малолетнику који је учинио кривично дело за које је законом прописана казна затвора тежа од пет година ако због високог степена кривице, природе и тежине кривичног дела не би било оправдано изрећи васпитну меру. Третман малолетних преступника углавном се реализује у отвореној заштити, будући да су мерама ресоцијализације у институционалним оквирима обухваћена 24 малолетника, односно испод 1% укупно евидентираних у 2022. години. Треба истаћи да су у заштити малолетника са поремећајима у понашању присутни проблеми, готово у свим фазама заштите,

нарочито у организовању постинституционалне заштите повратника из васпитних установа и васпитно-поправног дома. Неретко се догађа да се једина могућа интервенција органа старатељства своди на њихово увођење у право на новчану социјалну помоћ. У циљу унапређења рада органа старатељства у домену реаговања на проблем малолетничке делинквенције неопходна је шира друштвена подршка у домену раног откривања поремећаја у понашању и стварања услова за развијенији индивидуални третман ове деце и њихових породица.

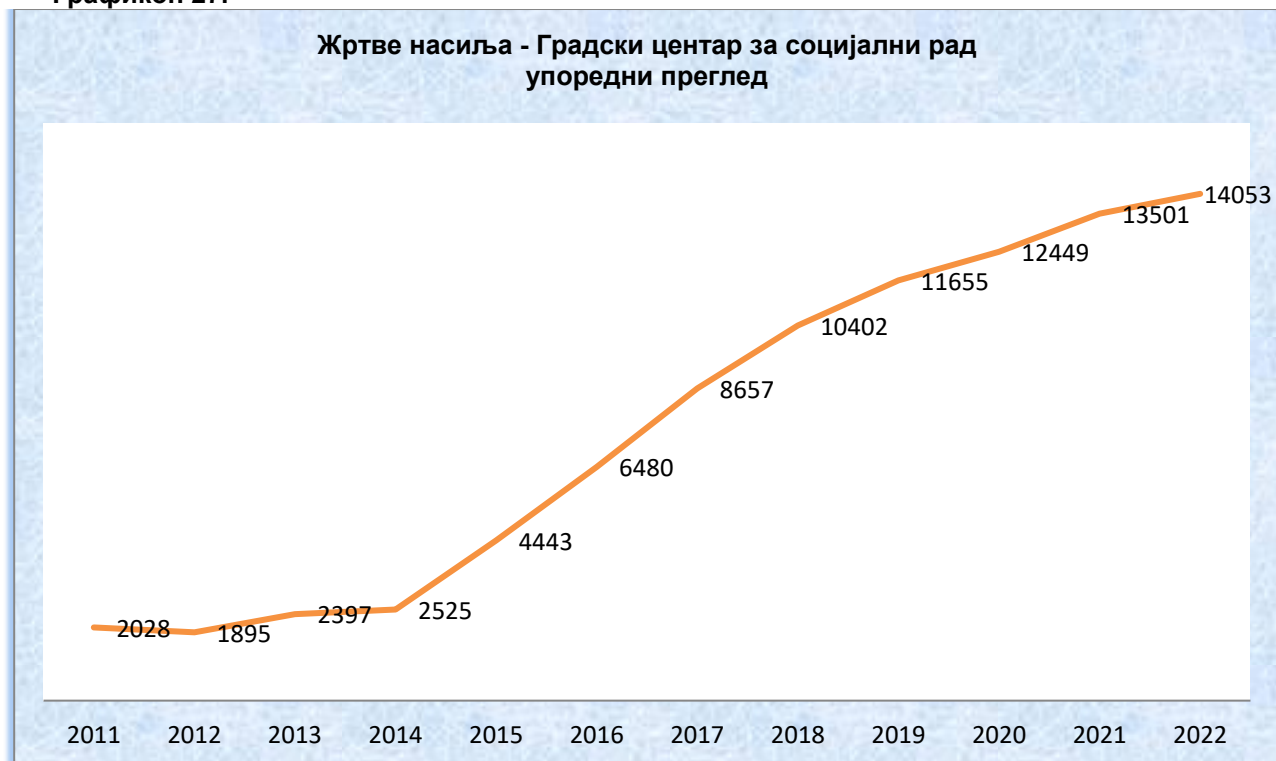
4.2.5. Жртве насиља

По одредбама Породичног закона (члан. 197), насиље у породици је дефинисано као понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице.

У току 2022. године у Градском центру за социјални рад евидентирано је **14.053** жртава породичног насиља, што је за 4,1% више него претходне године. У периоду од 2011. године, насиље је у континуираном порасту (*Графикон бр. 27*), што је последица

различитих фактора и резултат је, пре свега, унапређене законске регулативе - **Закона о спречавању насиља у породици** ⁴³.

Графикон 27.

Иако евиденцију о насиљу води више институција и организација, званични подаци Републичког завода за статистику, такође показују стални пораст породичног насиља и према деци и према женама, посебно у Београдском региону.⁴⁴ Према последњим и званичним подацима Републичког завода за социјалну заштиту, у 2021. години у Републици Србији пријављено је 8.146 случајева насиља према деци (0,68% укупног броја деце)⁴⁵.

⁴³ Закон о спречавању насиља у породици, „Сл. гласник РС“, бр. 94/2016, примењује се од 1. јуна 2017. године

⁴⁴ Извор података: ДевИнфо, Републички завод за статистику

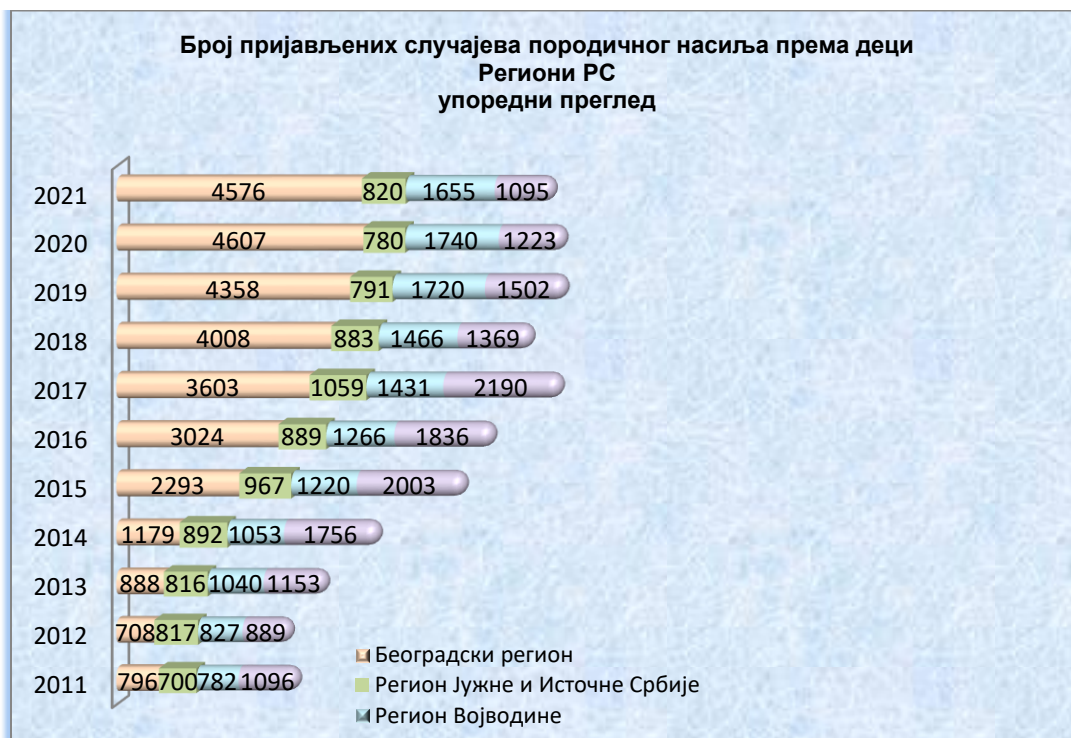
⁴⁵ Извор: ДевИнфо РЗС – Процена броја деце у РС 0 -17 година средином 2021. године – 1.188.338

Графикон 28.

Посматрајући регионе РС, више од половине пријављених случајева насиља према деци било је у Београдском региону (56,2%), а најмање у Региону Јужне и Источне Србије (10,1%).

Графикон 29.

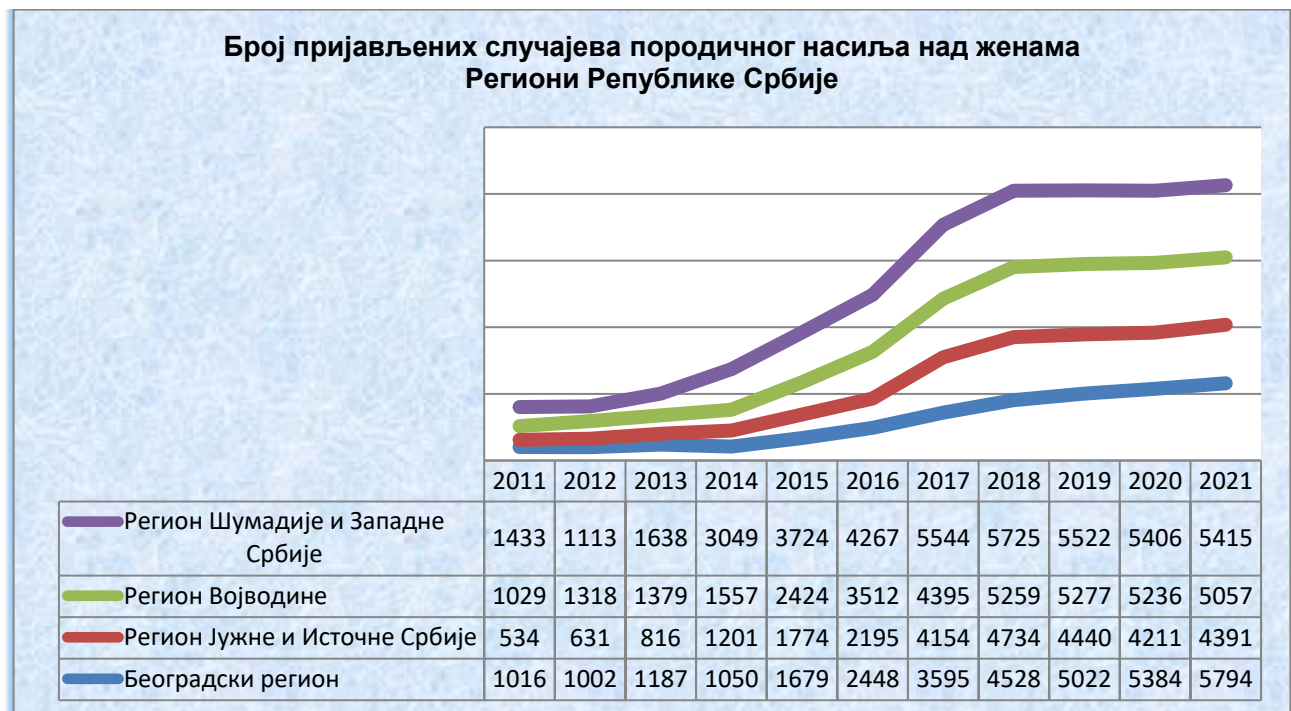
Према званично објављеним подацима, насиље над женама, такође је у сталном порасту и у последње три године оно се одржава на приближно истом нивоу.

Графикон 30.

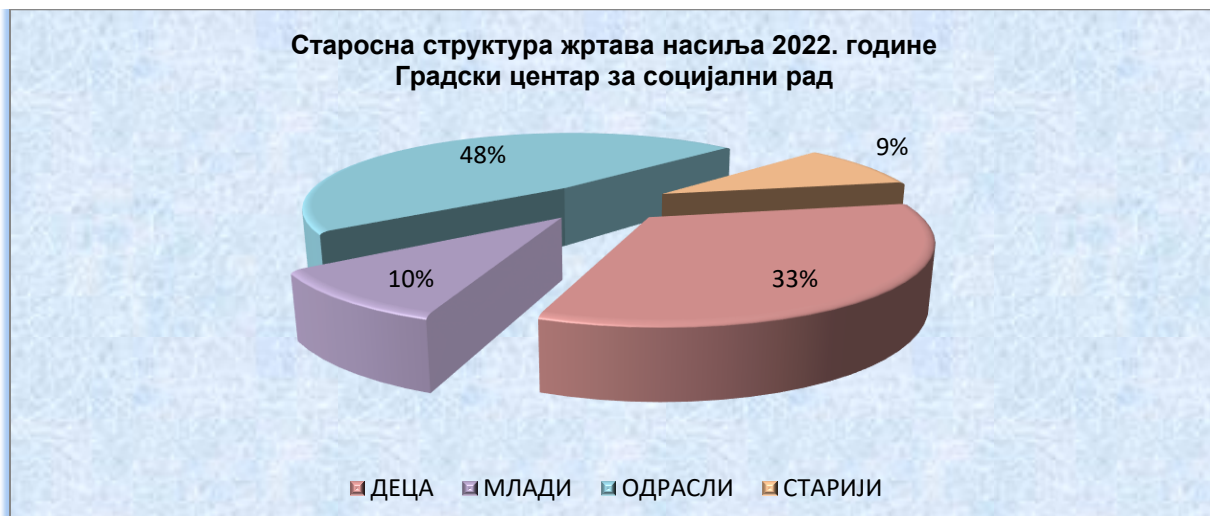
Графикон 31.

Посматрајући регионе РС према броју пријављених случајева насиља над женама, у односу на претходну годину, значајније повећање забележено је у Београдском, за 7,6%.

У 2022. години у Градском центру за социјални рад евидентирана је 4.695 пријава породичног насиља над децом и 9.358 за пунолетне жртве. Међу жртвама насиља доминирају одрасла и малолетна лица, што упућује на чињеницу да су жртве изложене насиљу од стране најближих особа, било да се ради о насиљу родитеља над децом или партнерском насиљу.

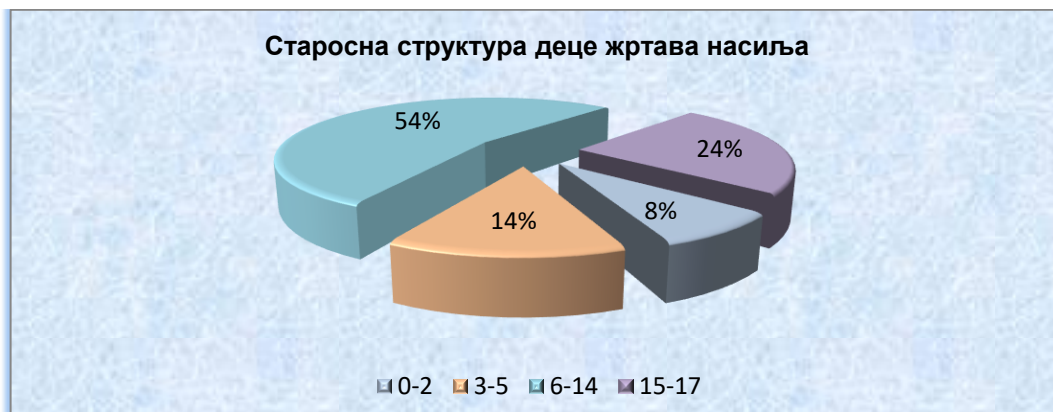
Графикон 32.

❖ **Заштита деце од насиља у породици**

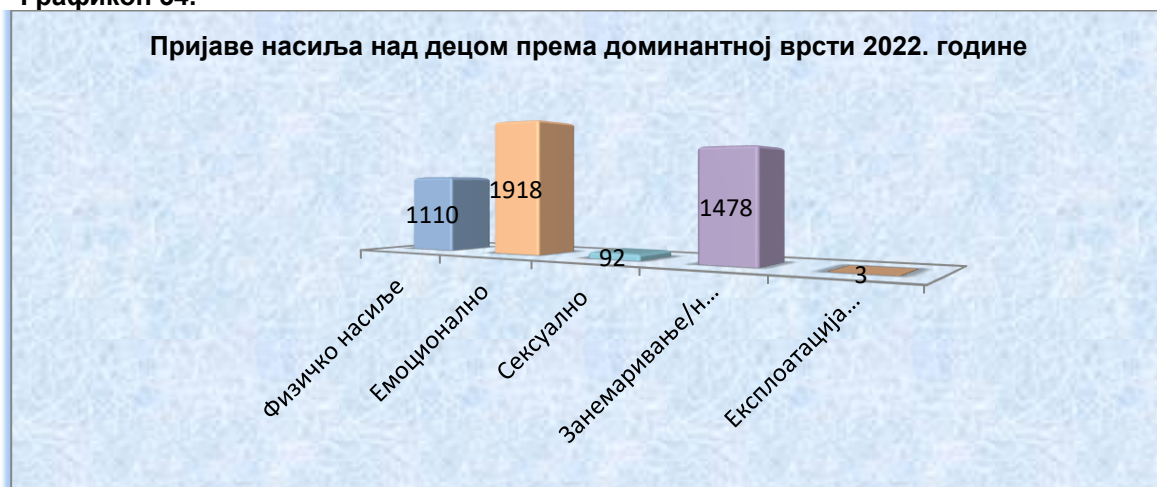
Током 2022. године евидентирано је 4.695 малолетних жртава породичног насиља, што је за 5,4% мање у односу на претходну годину. Највећи број случајева насиља дешавао се у биолошким породицама, било да су оне потпуне (родитељи и деца) или потпуне проширене породице. Као што се може видети на следећем графикону, више од половине (54%) малолетних жртава чине деца узраста од 6 до 14 година, али не мање забрињавајућа чињеница је да је свако четврто дете узраста до 5 година жртва неког облика породичног насиља.

Графикон 33.

У укупном броју пријава за децу, 23,6% чине пријаве за физичко насиље, које по правилу прати и емоционално. Деца су у 92 случајева била жртве сексуалног насиља, а 3 деце евидентирано је као жртва експлоатације. У контексту ових података, треба истаћи да су у највећем броју случајева деца – жртве, изложена различитим и узајамно повезаним облицима насиља, тако да се оно ретко испољава у једном/ чистом виду.

Графикон 34.

Заштита деце жртава насиља, злостављања и занемаривања је сложен процес у коме учествују установе, организације и појединци из различитих система, те ефикасна интервенција претпоставља континуирану сарадњу и захтева координирану акцију свих учесника у процесу.

Табела 55.

Поступци које је ЦСР предузимао у току 2022.године у случајевима заштите деце од насиља у породици			
Врста поступка	Број деце		Укупно
	Девојчице	Дечаци	
Издвајање - број деце која су издвојена из породице сама (без родитеља)	4	6	10
Издвајање - број деце која су из породице издвојена заједно са ненасилним родитељем	34	27	61
Покретање поступака пред судом	15	17	32
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи детету у ЦСР	1112	1.183	2.295
Упућивање детета на услуге других одговарајућих установа	492	525	1.017
Упозоравање родитеља на недостатке у вршењу родитељског права - корективни надзор	52	40	92
Нешто друго	5	18	23
Укупно	1.714	1.816	3.530

Табела 56.

Број поступака за заштиту деце жртава од породичног насиља које је ЦСР покренуо према суду, по службеној дужности у току 2022. године, према врстама поступка	
Врста поступка	Број деце
Поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици	148
Поступак за потпуно лишавање родитељског права	50
Поступак за делимично лишавање родитељског права	37
Кривична пријава	4
Поступак за доношење привремене мере принудног лечења	6
Поступак за заштиту права детета	43
Укупно	288

У области заштите од насиља у породици орган старатељства по Породичном закону има широк дијапазон овлашћења, почев од покретања судског поступка, помоћи суду у прибављању потребних доказа, достављања налаза и мишљења о сврсисходности тражене мере до предузимања мера старатељске заштите, ургентног збрињавања и предузимања других мера породично-правне и социјалне заштите. Сем наведеног, орган старатељства има и овлашћење да подноси кривичне и прекршајне пријаве.

❖ **Заштита пунолетних жртава од насиља**

У 2022. години у Градском центру за социјални рад евидентирано је 9.358 пријава за пунолетне жртве насиља у породици, што је за 10% више у односу на претходну годину. У највећем броју радило се о партнерском насиљу и потпуним брачним / ванбрачним породицама у којима живе родитељи са децом (59%), односно о потпуним проширеним породицама, у којима, поред родитеља и њихове деце, живе и сродници (20%). Од укупног броја пријава за пунолетене, највећи број је евидентиран у групацији одраслих (71,7%), а приближно исти број пријава односио се на младе и старије жртве насиља.

Графикон 35.

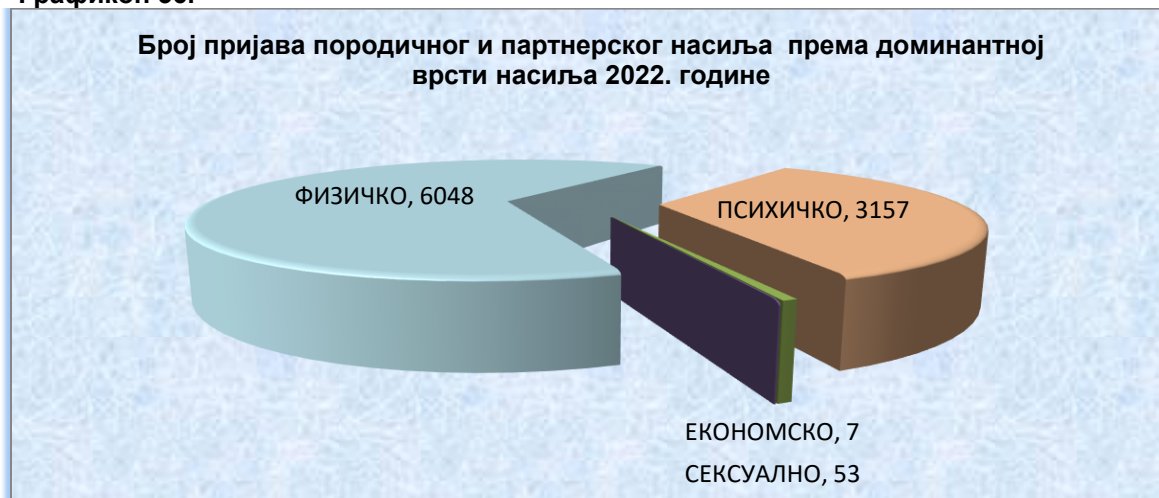

Као и претходних година, највећи број пријава односио се на особе женског пола (68,5%) које су у највећој мери изложене физичком насиљу брачних/ванбрачних или

бивших партнера и у следећој табели може се видети однос свих жртава и починилаца насиља, што потврђује раније изнету чињеницу да се злостављање и други облици насиља најчешће догађају у примарној породичној заједници.

Када је у питању доминантна врста породичног и партнерског насиља, и даље је најчешће физичко насиље, а посебно драматичан и поражавајући је податак да је међу пунолетним жртвама евидентирано 29 сексуалних и пет економских облика насиља, док су те бројке међу децом / жртвама знатно веће (94 жртве сексуалног и осам малолетних жртава економске експлоатације).

Графикон 36.

Најчешћи подносици пријаве (у укупном броју пријава) били су полиција (65,1%) и суд/тужилаштво (11,4%), док су жртве у 10,6% случајева били подносиоци пријаве. Ради планирања одговорног и ефикасног друштвеног реаговања у заштити жртава породичног насиља, Градски центар за социјални рад је на основу члана 58. Закона о социјалној заштити (Сл. гласник РС 24/2011) органа старатељства у случајевима насиља у породици потписао Споразум о сарадњи у примени Општег и посебног протокола заштите деце од злостављања и занемаривања и жена на територији града Београда.

Табела 57.

Број свих пријава насиља у ЦСР према подносиоцима пријаве/обавештења у току 2022.године (све пријаве насиља за кориснке свих старосних категорија)	
Порекло пријаве	Укупно
Члан породице	1.075
Друго лице ван породице	260
Јавна установа (школа, дом здравља, вртић....)	230
Полиција	9.026
Суд/Тужилаштво	1.584
Удружење грађана	0
Орган старатељства по службеној дужности у другим поступцима	82
Жртва	1.467
Анонимна пријава	140
Неко други	2
Укупно	13.866

Поступак почетне процене у смислу препознавања насиља и предузимања интервенција за заштиту од насиља спроводи се у центру у сарадњи са другим релевантним службама у заједници. Поступак обухвата процену ризика, процену стања и процену потреба жртве насиља. Уколико постоји потреба за свеобухватнијом проценом укључују се стручњаци из разних система, након чега се разматра планирање мера и услуга за заштиту или других потреба. Осмишљен план за заштиту мора да садржи између осталог и резервни план, уколико се договорене мере заштите не могу спровести.

Табела 58.

Поступци које је ЦСР предузимао у току 2022. године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља									
Врста поступка	Старост корисника						Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	Млади		Одрасли		Старији				
	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Издвајање жртве насиља из породице	0	7	0	14	0	4	0	25	25
Покретање поступака пред судом	1	0	5	0	0	0	6	0	6
Кривична пријава	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке жртви насиља у ЦСР	210	448	1.079	2.837	230	393	1.519	3.678	5.197
Упућивање жртве насиља на услуге других одговарајућих установа	60	155	398	1.173	62	146	520	1.474	1.994
Нешто друго	0	0	0	2	1	1	1	3	4
Укупно	271	610	1.482	4.026	293	544	2.046	5.180	7.226

Табела 59.

Број изречених мера заштите од насиља у породици (према Породичном закону) евидентираних у ЦСР у току 2022.године према врсти мера	
Врста мере	Број изречених мера
Издавање налога за иселјење из породичног стана или куће без обзира на право својине/закупа непокретност	26
Издавање налога за усељење у породични стан или кућу без обзира на право својине/закупа непокретности	0
Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености	178
Забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице	85
Забрана даљег узнемиравања члана породице	217
Укупно	506

Према Закону о спречавању насиља у породици којим се уређује спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа, као део координационог тима, Центар је током 2022. године добио 4.684 обавештења о предузетим хитним мерама према починиоцима насиља, што је за 17.5% више у односу на претходну годину. На групи за координацију и сарадњу, према законом дефинисаним одредбама, сачињена су 2.823 индивидуална плана заштите и подршке жртвама насиља у породици.

Табела 60.

Број хитних мера изречених учиниоцима у току 2022. године (према Закону о спречавању насиља у породици) према врсти мере и службеном лицу које изриче меру			
Број хитних мера	Службено лице које изриче меру		Укупно
	Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	1.080	713	1.793
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	1.740	1.151	2.891
Укупно	2.820	1.864	4.684

4.2.6. Особе са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом представљају посебно осетљиву групу становништва. Њихове специфичне потребе дефинисале су начин њихове заштите. Све развијене земље данас имају транспарентне и прецизно дефинисане инструменте којима се инвалидне особе штите. Ови инструменти и правне норме имају задатак да гарантују инвалидним особама право на уживање квалитетног живота, у условима који обезбеђују достојанство, унапређују самопоуздање и олакшавају активно учешће у заједници.

Треба нагласити и то да су саме особе са инвалидитетом, путем самоорганизовања, допринеле промени односа и ставова у друштву према њиховим проблемима и потребама. Савремени приступ и модели заштите особа са инвалидитетом, као и Стандардна правила Уједињених нација (1993) као темељни међународни документ, који садржи укупно 22 правила којих се потписнице требају придржавати, у осигурању

животних услова и права особа са инвалидитетом, део је и Националне стратегије за особе са инвалидитетом у Републици Србији. Суштина модела заштите особа са инвалидитетом у први план истиче социјални модел, који подразумева инклузију, односно, начело да особа са инвалидитетом има способности, могућности и интересе и да може придонети друштву, а друштво са своје стране треба да одговори на потребе ових особа. Више година у стручној јавности истиче се потреба за формирањем централног регистра са циљем да се утврди тачан број особа са инвалидитетом – по врсти и степену тешкоћа, полу, на локалном и на нивоу региона. Евиденцију о особама са инвалидитетом води више институција различитих подсистема, као што су здравствени и образовни, а у систему социјалне заштите, евиденција о овим особама усклађивана је према захтевима ресорног министарства и Републичког завода за социјалну заштиту. Према подацима Пописа 2011. године у Београду је регистровано 98.424 особа са инвалидитетом, од којих су 59,5% особе женског и 40,5% мушког пола. Идентификацијом шест базичних потешкоћа у функционисању на подручју Београда (Попис, 2011.) у збировима је евидентирано 161.267 особа са инвалидитетом. Методологија коју је предложила Вашингтонска група подразумевала је да је свако лице могло пријавити потешкоће у вези више проблема, тако да су особе које су пријавиле много потешкоћа или потпуну онеспособљеност, сматране особама са инвалидитетом

У популацији Београда особе са инвалидитетом су заступљене са 6% и чине 17,3% укупног броја ОСИ у Републици Србији.⁴⁶

---

⁴⁶ Извор: База података РЗС

Табела 61.

Попис 2011	Укупно	Особе с инвалидитетом	Особе без инвалидитета	Непознат статус
Становништво према статусу инвалидитета – Попис 2011. године				
Београдска област	1.659.440	98.424	1.527.429	33.587
Барајево	27.110	2.382	23.845	883
Вождовац	158.213	9.129	144.389	4.695
Врачар	56.333	3.084	51.959	1.290
Гроцка	83.907	4.780	76.628	2.499
Звездара	151.808	8.309	140.542	2.957
Земун	168.170	9.515	155.780	2.875
Лазаревац	58.622	3.924	53.848	850
Младеновац	53.096	4.758	47.407	931
Нови Београд	214.506	10.863	199.944	3.699
Обреновац	72.524	5.312	65.112	2.100
Палилула	173.521	10.432	160.465	2.624
Раковица	108.641	5.996	101.091	1.554
Савски венац	39.122	2.272	36.090	760
Сопот	20.367	1.915	17.981	471
Стари град	48.450	2.827	44.868	755
Чукарица	181.231	9.898	167.913	3.420
Сурчин	43.819	3.028	39.567	1.224

Особе са инвалидитетом чине 14,5% укупног броја корисника евидентираних 2022. године у Градском центру за социјални рад.

Табела 62.

Особе са инвалидитетом на евиденцији ЦСР у току 2022. године према старости и полу			
Старост	Мушки	Женски	Укупно
Деца	2.127	1.088	3.215
Млади	641	399	1.040
Одрасли	3.900	3.158	7.058
Старији	1.905	3.304	5.209
Укупно	8.573	7.949	16.522

У старосној структури ОСИ 42,7% чине одрасли; нешто мање од трећине су старији, 19,5% су малолетни, а 6,3% су младе особе са инвалидитетом. Према полној структури нешто више је мушкараца (51,9%) у односу на жене (48,1%). Оваква старосно

полна структура одудара од оне коју карактерише општа популација ОСИ у којој доминирају остарела лица (65 и више година) и особе женског пола.

Табела 63.

Број особа са инвалидитетом у ЦСР у току 2022. године према врсти инвалидитета и старости					
Врста инвалидитета	Старосна структура				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Телесни инвалидитет	1.587	302	2.549	2.608	7.046
Интелектуални инвалидитет	344	199	1.734	285	2.562
Сензорни инвалидитет	204	70	316	118	708
Первазивни развојни поремећаји, ...	457	52	33	1	543
Вишеструки инвалидитет	364	271	143	8	786
Ментална обољења	259	146	2.283	2.189	4.877
Укупно	3.215	1.040	7.058	5.209	16.522

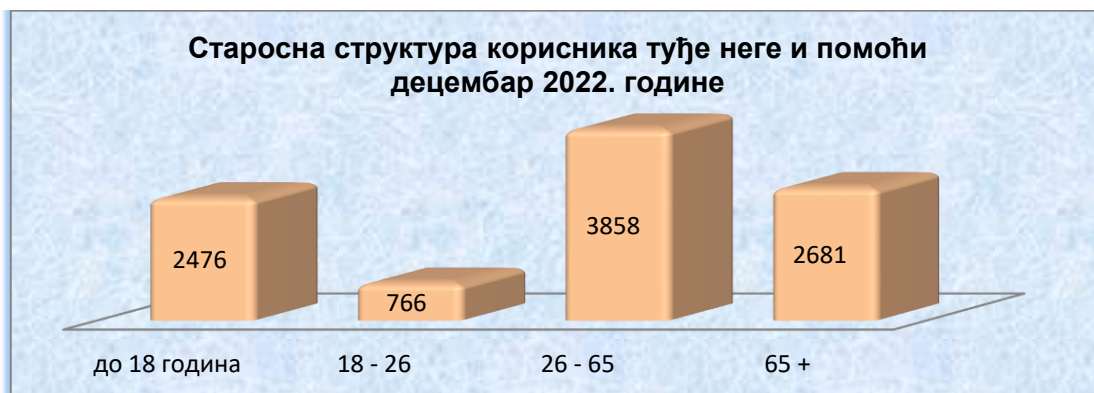
Међу особама са инвалидитетом доминирају особе са телесним је (42,6%) и менталним обољењима (29,5%). Особе са инвалидитетом најчешће остварују право на додатак за туђу помоћ и негу и увећани додатак за туђу помоћ и негу. Право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе.

Табела 64.

Додатак за помоћ и негу другог лица према врсти права –децембар 2022. године			
Одељења ГЦСР	Основна	Увећана	Укупно
Барајево	44	109	153
Вождовац	213	722	935
Врачар	57	212	269
Гроцка	145	346	491
Звездара	240	610	850
Земун	310	781	1.091
Лазаревац	91	270	361
Младеновац	134	263	397
Нови Београд	249	912	1.161
Обреновац	184	290	474
Палилула	315	764	1.079
Раковица	166	460	626
Савски венац	27	155	182
Сопот	47	85	132
Стари град	57	214	271
Чукарица	292	743	1.035
Сурчин	105	169	274
Укупно	2.676	7.105	9.781

На крају извештајне године 9.781 особа са инвалидитетом користила је ово право и међу њима су најбројнија одрасла лица (39,4%), следе старији од 65 (27,4%), малолетни (25,3%), а најмање су заступљени млади који чине 7,8% корисника туђе неге и помоћи.

Графикон 37.

Осим овог права лица са инвалидитетом могу остварити и право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица у зависности од степена телесног или другог оштећења.

Осим што бораве у примарној породици, особе са инвалидитетом збрињавају се и институционално: смештајем у установу социјалне заштите, прихватилиште или прихватну станицу или у сродничку и другу хранитељску породицу.

На крају 2022. године **услуге смештаја** користило је 1.689 особа са инвалидитетом, а као и претходних година, највећи број њих збринут је у установама социјалне заштите (97%). И поред хроничног проблема у заштити инвалидне деце – недостатка броја хранитељских породица, у протеклој години се наставио тренд повећања броја деце са инвалидитетом која су смештена у хранитељским породицама. У извештајној години у хранитељским породицама било је троје деце и 10 младих ОСИ корисника.

Закон о социјалној заштити недвосмислено обавезује све релевантне друштвене институције да не дискриминишу већ оснаже инвалидне особе за самосталан и достојанствен живот, те да их, у мери у којој је то могуће, што ефикасније интегришу у заједницу.

5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА КОЈА СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ГРАДА

Закон о социјалној заштити одређује социјалну заштиту као организовану делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености. То значи да сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка, а ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварање услова за задовољавање основних животних потреба имају право на социјалну заштиту у складу са законом. Право на социјалну заштиту се обезбеђује пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком. Законом је предвиђено да се из буџета локалне заједнице финансирају права и услуге, као што су: једнократне помоћи, бесплатни оброк, друге врсте материјалне помоћи, дневне услуге у заједници (помоћ у кући, дневни боравак, лични пратилац) услуге подршке за самостални живот (персонална асистенција, привремено становање), саветодавно – терапијске и социјално-едукативне услуге (терапија, медијација, услуге саветовања) и услуге смештаја (привремени смештај у прихватилиште или прихватну станицу). Права и услуге социјалне заштите које обезбеђује јединица локалне самоуправе, односно град Београд корисницима ГЦСР одређена су **Одлуком о правима и услугама социјалне заштите**.

- **Дневне услуге**

Помоћ у кући као једну од дневних услуга локалне заједнице, пружа установа Геронтолошки центар Београд, а обезбеђује се лицима која услед старости, хроничне болести или инвалидитета имају ограничене физичке способности и могућности да задовоље свакодневне основне личне и животне потребе. **На услугу помоћ у кући упућено је током 2022. године 2.682 корисника**. Крајем 2019. године промењена је Одлука о правима и услугама социјалне заштите те услугу помоћи у кући могу од марта 2020. године да користе деца са сметњама у развоју са процењеним I степеном подршке предшколског и основношколског узраста која су укључена у васпитно-образовни процес у кућним условима.

Табела 65.

Година	Укупан број старијих корисника (65 +)	Број <u>старијих</u> корисника помоћи у кући
2011	15.392	2.200
2012	16.553	2.067
2013	17.169	2.635
2014	16.346	2.313
2015	16.250	2.642
2016	18.309	3.045
2017	20.087	3.026
2018	21.419	2.966
2019	22.432	2.822
2020	22.748	2.563
2021	23.803	2.454
2022	24.112	2.501

Дневни боравак - Право на дневни боравак имају деца и млади са сметњама у физичком и психичком развоју. Услугу дневног боравка за децу и младе реализује Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју у оквиру петнаест организационих јединица. На услугу је током **2022. године упућено 69 деце, 141 младих и 470 одраслих ОСИ лица.**

Лични пратилац - Лични пратилац доступан је детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе. Сврха ангажовања личног пратиоца је пружање детету одговарајуће индивидуалне практичне подршке ради укључивања у редовно школовање и активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности. Пружалац услуге је током 2022. године била НВО Дечије срце, а услугу је користило **682** деце са инвалидитетом.

- **Услуге подршке за самосталан живот**

Персонална асистенција - Услуге персоналне асистенције доступне су пунолетним лицима са инвалидитетом са процењеним првим или другим степеном подршке, која остварују право на увећани додатак за туђу негу и помоћ, имају способности за самостално доношење одлука, радно су ангажована или активно укључена у рад различитих удружења грађана, спортских друштава, политичких партија и других облика друштвеног ангажмана, односно укључене су у редовни или индивидуални образовни програм. Сврха услуге персоналне асистенције је пружање одговарајуће индивидуалне практичне подршке која је кориснику неопходна за задовољавање

личних потреба и укључивање у образовне, радне и друштвене активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности. **У 2022. години на услугу је (пружалац услуге-НВО „Центар за самостални живот особа са инвалидитетом“) упућено 77 особа са инвалидитетом.**

➤ **Привремено становање за младе који напуштају социјалну заштиту** – Градски центар је у 2022. години наставио са реализацијом услуге привременог становања за децу и младе без родитељског старања. Услугу је током 2022. године користило **5** корисника, а од почетка реализације услуге 65. Услуга у целости утиче на побољшавање квалитета живота младе особе, а најуспешнија је у делу стицања вештина и знања за свакодневни живот и интеграције у средини.

- **Услуге смештаја**

Услуга смештаја у прихватилиште или прихватну станицу за децу и младе односно одрасле и старе, обезбеђује краткотрајни смештај и осигурава безбедност, изналагање одрживих решења за кризне ситуације, задовољавањем основних потреба корисника и приступ другим услугама.

Услугу привременог збрињавања деце без родитељског старања, жртава злостављања, занемаривања, насиља, деце која су пронађена у скитњи, просјачењу, у стању социјалне потребе је у току 2022. године користило **239** деце и **203** пунолетна корисника.

Табела 66.

Број решења за смештај деце у прихватилишта/прихватне станице у току 2022. године према старости и полу													
Врста смештаја	Узраст								Укупно 0 - 2	Укупно 3 - 5	Укупно 6 - 14	Укупно 15 - 17	Укупно
	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17						
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж					
Прихватилиште за ургентну заштиту деце од насиља	2	1	2	1	3	4	0	0	3	3	7	0	13
Прихватилиште за децу и младе	31	16	15	12	32	41	17	22	47	27	73	39	186
Прихватна станица	3	4	3	3	10	7	5	5	7	6	17	10	40
Укупно	36	21	20	16	45	52	22	27	57	36	97	49	239

Табела 67.

Број решења ЦСР о смештају пунолетних корисника у прихватилиште у току 2022. године према старости и полу корисника							
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
Прихватилиште	15	15	74	25	42	32	203
Укупно	15	15	74	25	42	32	203

Предах смештај је услуга којом се пружа краткорочни и повремени смештај деце и младих са сметњама у развоју, а који се обезбеђује као дневни, викенд или вишедневни смештај, ради пружања подршке корисницима и њиховим породицама у одржавању и побољшавању квалитета живота, са циљем останка корисника у породици. Првобитно је била намењена деци и младима да би се у новембру 2019. године ова услуга проширила тако да је могу користити и одрасла и старија лица са сметњама у функционисању, и то : са интелектуалним и менталним тешкоћама или тешкоћама у психичком функционисању и аутизмом, са вишеструким сметњама у развоју, односно функционисању, са сензорним инвалидитетом, са физичким инвалидитетом. Услуга се пружа до 45 дана у току календарске године с тим што може трајати најдуже 20 дана у континуитету. У извештајној години на услугу је упућено **56** корисника.

- **Материјална подршка**

Право на разне видове материјалне подршке остварује се ради обезбеђења егзистенцијалног минимума и подршке социјалној укључености појединца и породице.

➤ **Једнократна помоћ** обезбеђује се лицу које се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе, као и лицу које се упућује на домски или породични смештај, а које нема средстава да обезбеди одећу, обућу и трошкове превоза неопходне за реализацију смештаја. У току 2022. године укупно је исплаћено 11.299 решења, нешто више у односу на 2021 (11.328).

Табела 68.

Ред. број	Одељења ГЦСР	Број исплаћених решења за једнократну помоћ		
		2020	2021	2022
1	Барајево	99	114	156
2	Вождовац	1.134	1.103	1.092
3	Врачар	200	216	178
4	Гроцка	610	610	663
5	Звездара	1.261	1.375	1.518
6	Земун	1118	1.124	1.237
7	Лазаревац	295	503	312
8	Младеновац	661	532	639
9	Нови Београд	841	928	892
10	Обреновац	252	207	233
11	Палилула	1.147	1.045	1.095
12	Раковица	890	828	824
13	Савски венац	118	92	75
14	Сопот	255	329	340
15	Стари град	197	179	165
16	Сурчин	345	330	333
17	Чукарица	1.620	1.813	1.547
	Укупно	11.043	11.328	11.299

Повремена једнократна новчана помоћ је право које могу да остваре **ученици основних и средњих школа** чије су породице корисници права на новчану социјалну помоћ, деца и млади који користе услуга домског или породичног смештаја и деца и млади са телесним инвалидитетом који користе услугу становање уз подршку за трошкове превоза од места становања до образовне установе. Ово право је користило на месечном нивоу у распону од 37 до 126 деце и младих.

Право на повремену једнократну новчану помоћ за **ученике основних и средњих школа** чије је школовање финансирано из буџета Републике Србије, чије су породице корисници права на новчану социјалну помоћ **за набавку школског прибора** је у 2022. години користило је **2.382** корисника док је у 2021. години користило је 2.443 ученика.

Повремену новчану помоћ могли су да остваре и **корисници права на новчану социјалну помоћ старији од 65 година**. Право на ову врсту помоћи је исплаћено је у 2022. години за **1.807 корисника**, у 2021. години за 1.560 корисника. Током 2021. године промењена је и Одлука те се ово право може остварити два пута годишње.

Право на интервентну једнократну новчану помоћ могу да остваре: појединци и породице погођене елементарном непогодом у износу од једне до три зараде; затим, изненадном смрћу у износу од једне до пет зарада; потпуно неспособани за рад, под условом да приход у претходна три месеца не прелази једну просечну зараду исплаћену у претходном месецу и да осим стамбеног простора који одговара потребама појединца односно породице и земљишта у површини од 0,5 ха нема других непокретности - у износу до једне зараде; појединац односно породица, која је стамбено угрожена и то за плаћање закупнине у износу до једне зараде; стамбено угрожени за побољшање услова становања, под условом да приходи у претходна три месеца не прелазе једну просечну зараду исплаћену у претходном месецу, и да је он или члан породичног домаћинства потпуно неспособан за рад - у износу од једне до пет зарада. У 2022. години исплаћено је **1.136** решења. Број исплаћених решења је нешто већи од броја решења која су исплаћена током 2021. године.

Табела 69.

Интервентна једнократна новчана помоћ – исплаћена решења			
Одељења ГЦСР	2020	2021	2022
Варајево	43	36	59
Вождовац	84	81	93
Врачар	33	34	27
Гроцка	15	15	11
Звездара	188	252	280
Земун	111	118	166
Лазаревац	19	10	16
Младеновац	13	11	10
Нови Београд	96	94	97
Обреновац	1	0	0
Палилула	82	104	116
Раковица	47	44	56
Савски венац	5	1	1
Сопот	9	0	2
Стари град	19	18	18
Сурчин	7	2	7
Чукарица	90	123	177
Укупно:	862	943	1.136

- **Право на сталну новчану помоћ** могу да остваре **родитељи тројки, четворки, петорки, шесторки и дуплих близанаца**. У 2022. години је остварило 108 породица са укупно 345 деце, 2021. години ово право су оствариле 106 породица са 338 деце (2020. години 111 породица са 349 деце); родитељи деце предшколског узраста - у износу од једне просечне зараде; родитељи деце основношколског узраста - у износу од две просечне зараде; родитељи деце која похађају средњу школу до краја школовања, а најдуже до 20. године живота, под условом да се финансирају из буџета и да сва деца похађају средњу школу - у износу од три просечне зараде.
- Сталну новчану помоћ могу да остваре и **деца без родитељског старања, корисници услуге домског или породичног смештаја** која су способна за рад, у месечном износу од једне просечне зараде, од дана **престанка услуге смештаја**, а најдуже годину дана, под условом да најмање две године пре завршетка школовања имају пребивалиште на територији града Београда. У просеку је на месечном нивоу ово право користило **47** младих особа, нешто више него 2021. године када је 41 млада особа остварило ово право. Током 2020. ово право је у просеку користило 30 младих особа.
- Сталну новчану помоћ могу да остваре и **лица према којима је извршено насиље**, а која се налазе на евиденцији Градског центра или било којег државног органа или

пружаоца услуга социјалне заштите под условима одређеним Одлуком. На месечном нивоу у 2022. години право је у Градском центру у просеку остваривало **19 корика/ жена жртва насиља у породици (2021. -7).**

- Сталну новчану помоћ могу да приме и **једнородитељске породице** које су корисници права на новчану социјалну помоћ једном годишње у износу од 65% од висине номиналног износа новчане социјалне помоћи за појединца. Ово право је у 2022. години користило **952** породице, нешто мање него 2021. године, када је право користило 1.021 породица, а у 2020.год. право је искористило 1.040 једнородитељских породица.
- Стална новчана помоћ за брата или сестру који су постављени за старатеља деци без родитељског старања, чија су оба родитеља преминула, са којима чине заједничко домаћинство, је право уведено у марту 2021. године и исто је користило шест корисника. У 2022. години право је користило у просеку **осморо** деце на месечном нивоу.
- **Средства за личне потребе обезбеђују** се кориснику привременог смештаја у прихватилиште за жене жртве насиља у породици за време док траје услуга смештаја, уколико корисник не може сам да их обезбеди из прихода и примања која остварује по основу рада, односно од прихода од имовине. Средства се обезбеђују у процентуалном износу од просечне зараде остварене по запосленом у граду Београду у претходном месецу у односу на месец у којем је поднет захтев. У складу са чл. 68. Одлуке, за жене жртве насиља у породици приликом смештаја у прихватилиште, на нивоу ГЦСР, у просеку на месечном нивоу средства су исплаћена за **27 корисника** (29 корисника у 2021 години).
- **Право на бесплатни оброк** могу да користе појединац и породица - корисници права на новчану социјалну помоћ, лица чији приход по члану домаћинства не прелази 50% минималне зараде за месец који претходи месецу у коме је поднет захтев под условом да су: стара и изнемогла лица чији сродници нису у могућности да им ову помоћ пруже, или имају у породици лице које је остварило право на додатак за помоћ и негу другог лица. Током 2021 године Одлука је измењена па право на бесплатни оброк могу користити и лица која живе на улицама Београда, за време ванредног стања или ванредне ситуације и у ситуацији када лице нема лична документа.

Табела 70.

Просечан број породица – корисника бесплатног obroка		
	2021.	2022.
Барајево	166	156
Вождовац	456	359
Врачар	154	130
Гроцка	237	227
Земун	1.199	1080
Звездара	1.003	946
Лазаревац	650	645
Младеновац	525	459
Нови Београд	1.263	1.264
Обреновац	418	438
Палилула	759	589
Раковица	453	385
Савски венац	23	15
Сопот	198	199
Стари град	81	79
Сурчин	675	537
Чукарица	1.287	1.211
Просек ГЦСР	9.547	8.719

Број корисника овог права је мањи у односу на 2021. годину, када је право користило у просеку 9.547 корисника. Ово смањење броја корисника можемо образложити и смањењем броја корисника новчане социјалне помоћи.

- **Право на стипендију** имају ученици средњих школа и студенти корисници права на новчану социјалну помоћ, права на додатак за помоћ и негу другог лица и права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица и услуге домског или породичног смештаја. Ово право је у просеку на месечном нивоу користило **265** ученика и студената.

6. ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА

Центар за социјални рад у складу са Законом о социјалној заштити (члан 120) обавља следеће послове:

- Процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега, планира пружање услуга социјалне заштите;
- Спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;
- Предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим процесима;
- Води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

6.1. Послови процене и планирања

У члану 33. Закона о социјалној заштити се прописује да услуге процене обухватају процену стања потреба снага и ризика корисника и других особа које су од значаја за корисника, процену старатеља, хранитеља и усвојитеља.

Табела 71.

Број услуга процене и планирања према корисницима услуга ЦСР у току 2022. године					
Стручни поступак	Број поступака				Укупно
	За децу	За младе	За одрасле	За старије	
Почетна процена	4.056	573	5.222	2.955	12.806
Усмерена процена корисника	340	71	603	298	1.312
Број сачињених планова	461	143	1.048	1.639	3.291
Број поновних прегледа	1.208	251	1.997	2.200	5.656

Највећи број реализованих стручних поступака се односи на почетне процене које су реализоване за 11,2% евидентираних корисника, што је на нивоу почетних процена као претходне године.

Усмерена процена деце и младих обавезно се спроводи у следећим случајевима: када је дете издвојено из породице да би му се осигурала безбедност; када се планира смештај детета ван породице уз сагласност или без сагласности родитеља; када случај уђе у судску процедуру, а присутна је сложеност елемената који утичу на одлуку.

Табела 72.

Број осталих процена у току 2022. године	
Врста процене	Број поступака процене
Процена опште подобности усвојитеља	56
Процена опште подобности старатеља	100
Број процена опште подобности хранитеља које спроводи ЦСП (средине у којима нема ЦПСУ)	26
Број донетих одлука о подобности сродника за пружање услуге породичног смештаја	82
Број донетих одлука о подобности потенцијалних хранитеља за пружање услуге породичног смештаја	51
Друго	71

6.2. Супервизијски послови

Супервизија је процес у коме се кроз професионалну подршку и учење применом стандарда реализују стручни задаци у социјалној заштити. Стручњаци у центру за социјални рад на тај начин развијају знање и способности да преузму одговорност за сопствени рад али и да подигну квалитет заштите корисника. Супервизор има задатак да усмерава, подстиче и процењује рад стручњака (водитеља случаја) и обједињава едукативно-развојну, подржавајућу и административну функцију супервизије.

Супервизори су у највећој мери били ангажовани у стручном послу индивидуалне супервизије на нивоу појединачног случаја.

Табела 73.

Стручни послови супервизора и број реализованих послова у току 2022. године	
Стручни послови супервизора	Број реализованих активности/ донетих планова и извештаја
Број индивидуалних планова професионалног развоја водитеља случаја	308
Број извештаја о напретку водитеља случаја	225
Број одржаних индивидуалних супервизијских састанака	6.067
Број одржаних групних супервизорских састанака	1.258
Број случајева у којима је супервизор члан тима као стручни радник	3.163
Број случајева где је супервизор радио као водитељ случаја	2.211

Налаз и стручно мишљење сачињава водитељ случаја у писаном облику када је потребно суду, другом органу или установи доставити резултате процене или када је потребно упутити корисника на коришћење услуге у другу установу или организацију.

Следи табеларни приказ послова Центра у вршењу јавних овлашћења

Табела 74.

Број налаза и стручног мишљења на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права у току 2022. године		
Поступак пред судом	Број налаза и мишљења	Број деце
Вршење родитељског права	2.524	2.925
Регулисање личног односа детета и родитеља	239	318
Извршни поступак у регулисању виђања детета и родитеља	88	130
Издржавање детета	5	7
Лишење родитељског права	104	132
Кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета	11	13
Прекршајни поступак	44	52
Поступак за заштиту права детета	44	57
Укупно	3.059	3.634

Поступци у којима су достављани налази и мишљења суду, односе се на заштиту права и интереса детета, вршење родитељског права, регулисање личног односа родитеља и детета, издржавање детета, лишење родитељског права, кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета, целисходност покретања припремног поступка, припремни поступак, кривични поступак и прекршајни поступак према малолетним учиниоцима.

Послови у вршењу јавних овлашћења за пунолетна лица

Табела 75.

Број захтева суда у поступцима који се односе на одрасле и старије у току 2022. године	
Поступак пред судом	Број одраслих и старијих
Супружничко издржавање	16
Издржавање других сродника	0
Укупно	16

6.3. Управно- правни послови

Према Правилнику о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад, **управно-правни послови** обухватају примену управно процесних правила у вођењу поступака и доношењу одлука у управним правима чије је решавање законом поверено центру за социјални рад. Управни послови су се у Центру за социјални рад одвијали у оквиру свих случајева остваривања права корисника у току 2022. године, а везани су пре свега за права на материјална давања у складу са Законом о социјалној заштити и Одлуком о правима и услугама социјалне заштите. У

наредној табели дати су подаци о броју захтева за материјалном подршком и исходу њиховог решавања

Табела 76.

Број решења/закључака према врсти права – 2022. година					
Врста решења/закључка	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у години	4.667	3.071	2.809	17.885	3
Број решења о признавању права у години	2.584	1.546	1.004	11.813	3
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права у години	283	424	268	412	0
Број закључака о обустави поступка у години	308	91	25	619	0
Број закључака о одбацивању захтева у години	149	45	6	221	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања у години	79	160	431	0	0
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања у години	1.082	137	151	0	0

6.4. Услуге - неодложне интервенције

Укупан број неодложних интервенција обухвата интервенције реализоване у оквиру радног времена центра и интервенције пружене у времену између 15:30 до 8 сати наредног дана, викендом и празником.

Табела 77.

Број предузетих неодложних интервенција у току 2022. године	
Узраст корисника	Број интервенција
За децу	261
За младе	40
За одрасле	86
За старије	56
Укупно	443

Највећи број пружених неодложних интервенција односио се на ургентну заштиту и збрињавању деце (58,9%) и углавном се ради о деци која су у ризику или су жртве злостављања и занемаривања која су изложена породичном насиљу, као и деца са

поремећајем у понашању и малолетници у сукобу са законом којима је, за случај изостанка родитељског старања, потребно обезбедити присуство органа старатељства у истражном поступку.

7. САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА БРАК И ПОРОДИЦУ

У Одељењу за саветодавно-превентивни рад, Саветовалишту за брак и породицу су током 2022. године обављени послови предвиђени Правилником о систематизацији послова у Градском центру за социјални рад Београд: саветодавни, терапијски, медијаторски, превентивни, едукативни и информативни рад, као и послови у складу са Одлуком о правима и услугама социјалне заштите Града Београда од 23.12.2011.године.

Основна делатност у Саветовалишту је саветодавни и психотерапијски рад који је намењен грађанима Града Београда. Психотерапијски модалитет који се доминантно примењује је системска породична терапија са породицама, паровима, појединцима. Поред тога, обавља се и породична медијација, медијација између малолетних учинилаца кривичних дела и жртава, као и четири програма групног рада: третман намењен починиоцима насиља у партнерским односима, програм „Оснаживање жена против насиља“, групни третман намењен адолесцентима, као и нови групни рад намењен деци у виду психодрамских радионица који је отпочео са радом у новембру 2022.године

Током 2022. године евидентирано је 1.618 корисника, што је за 16,5% више у односу на претходну годину и у следећој табели дата је њихова старосно-полна структура.

Табела 78.

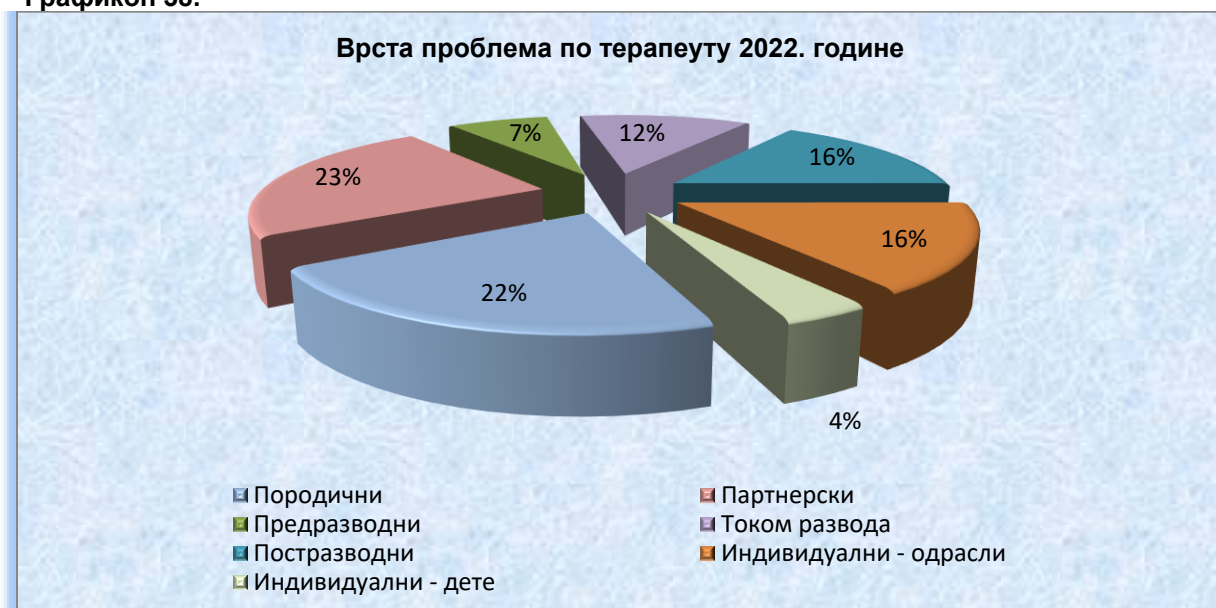
УЗРАСТ	Учесталост	ПОЛ	
Малолетни	10.3% (167)	Мушки	42% (680)
Одрасли (18-65)	87.5% (1415)	Женски	58% (938)
Стари (65+)	2.2% (36)		
Укупно	100% (1618)	Укупно	100

Укупно је одржано 3.803 сеанси (3.084 индивидуалних, 129 партнерских, 488 породичних, 102 групних сеанси). Број групних сеанси одржан током третмана за рад са починиоцима насиља износио је 39, у раду на оснаживању жена против насиља девет, са адолесцентима 48 и шест радионица за децу. Одржано је 156 котерапијских и 68 супервизорских сеанси.

Као и претходних година, преовлађује психотерапијски рад са корисницима 886,4%, консултације су пружене у 8.2% случајева, групно је са починиоцима насиља над партнерком и женама жртвама насиља рађено у укупно 3% случајева, групно са младима у 1.6% случајева, док је рад у склопу мере корективног надзора над вршењем родитељског права био заступљен у 0.5% случајева. Породична медијација је спроведена у два случаја.

У погледу проблема с којима се клијенти јављају у односу на претходну годину, приметан је пораст партнерских проблема у току и након развода, као и већи број проблема који се јављају код деце.

Графикон 38.

Када је реч о примарном проблему због кога се клијенти јављају Саветовалишту, током 2022. године 34.3% случајева односило се на партнерску проблематику, 27.3% на родитељску, док су у 22.8% случајева фокус рада били индивидуални проблеми клијената, како одраслих, тако и деце.

У следећој табели могу се видети примарни проблеми због којих су се клијенти у 2022. години обраћали Саветовалишту

Табела 79.

ОДНОС ПАРТНЕРА		
КОНФЛИКТНА ПАРТНЕРСКА КОМУНИКАЦИЈА	8.6	34.3
ФИЗИЧКО НАСИЉЕ МУШКАРЦА ПРЕМА ЖЕНИ	6	
ПРЕДРАЗВОДНА ОДЛУКА	5.3	
ЉУБОМОРА И ПРЕЉУБА	3.8	
ПСИХИЧКО НАСИЉЕ МУШКАРЦА ПРЕМА ЖЕНИ	2.9	
ПРОБЛЕМИ СА ПОРОДИЦОМ ПОРЕКЛА	2.5	
РАД НА БЛИСКОСТИ	2.4	
УЗАЈАМНО ПСИХИЧКО ИЛИ ФИЗИЧКО НАСИЉЕ У ПАРТНЕРСКОМ ОДНОСУ	1.2	
ПСИХИЧКО ИЛИ ФИЗИЧКО НАСИЉЕ ЖЕНЕ ПРЕМА МУШКАРЦУ	0.8	
ЕКОНОМСКО НАСИЉЕ МУШКАРЦА ПРЕМА ЖЕНИ	0.3	
СЕКСУАЛНИ ПРОБЛЕМИ	0.3	
СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ МУШКАРЦА ПРЕМА ЖЕНИ	0.2	
РОДИТЕЉСКА САРАДЊА		

КОНФЛИКТНА ПОСТРАЗВОДНА КОМУНИКАЦИЈА РОДИТЕЉА	9.4	31.7
ПОСТРАЗВОДНИ ПРОБЛЕМИ ВИЂАЊА РОДИТЕЉ-ДЕТЕ	6.2	
ТЕРАПИЈА РАЗВОДА	4.2	
РОДИТЕЉСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	4.2	
ПОСТРАЗВОДНО ИНСТРУИСАЊЕ И ОТУЂИВАЊЕ ДЕТЕТА	3.2	
ПОСТРАЗВОДНО УСКРАЋИВАЊЕ КОНТАКТА РОДИТЕЉ-ДЕТЕ	2.2	
РАЗЛИЧИТИ ВАСПИТНИ СТИЛОВИ РОДИТЕЉА	2	
НЕРЕГУЛИСАНА АЛИМЕНТАЦИЈА	0.3	

ИНДИВИДУАЛНИ ПРОБЛЕМИ ОДРАСЛИХ И ДЕЦЕ		
ПРОБЛЕМИ И КРИЗЕ ИДЕНТИТЕТА	3.9	22.8
ПРОБЛЕМИ У ПОНАШАЊУ ДЕТЕТА	3.8	
АНКСИОЗНОСТ И СТРАХОВИ, ДЕПРЕСИВНОСТ, ПСИХОСОМАТСКЕ ТЕГОБЕ	2.4	
ЗЛОУПОТРЕБА АЛКОХОЛА, ДРОГА, КОЦКАЊЕ	2.3	
ПСИХИЈАТРИЈСКИ ПРОБЛЕМИ, САМОПОВРЕЂИВАЊЕ И СУИЦИДАЛНОСТ	2	
ДЕЛИНКВЕНЦИЈА	1.6	
ГУБИТАК	1.6	
ЗДРАВСТВЕНИ ПРОБЛЕМИ И РАЗВОЈНЕ ПОТЕШКОЋЕ	1.5	
НАСИЉЕ НАД ДЕТЕТОМ (ПСИХИЧКО, ФИЗИЧКО, СЕКСУАЛНО) ИЛИ ЗАНЕМАРИВАЊЕ	1.4	
ОСАМОСТАЉИВАЊЕ	0.9	
ПРОБЛЕМИ У СОЦИЈАЛНИМ ОДНОСИМА	0.7	
ШКОЛСКИ ПРОБЛЕМИ	0.5	
ТРАУМАТСКО ИСКУСТВО	0.2	

ОСТАЛИ ПРОБЛЕМИ		
МУЛТИПРОБЛЕМСКЕ ПОРОДИЦЕ	4.4	
ПОРЕМЕЋАЈ ПОРОДИЧНЕ СТРУКТУРЕ И УЛОГА	1.9	
ХРАНИТЕЉСКЕ И УСВОЈИТЕЉСКЕ ПОРОДИЦЕ	0.9	
ДРУГО	4	
УКУПНО		100 %

Према броју клијената у односу на број терапеута по општинама, као и претходних година знатно је већа оптерећеност у одсеку Саветовалишта у Земуну с обзиром на број становника који му гравитира (Земун, Нови Београд, Сурчин).

Табела 80.

Одсек и број терапеута		Број	%
	Руска (6)	418	39.3
	Палилула (4)	279	26.2
	Земун (2)	197	18.5
	Звездара (2)	169	15.9
	Укупно	1063	100

У следећој табели дат је приказ начина укључивања клијената у Саветовалиште

Табела 81.

Начин укључивања клијената - %				
Година	Самоиницијативно	Из одељења ГЦСР	По препоруци других корисника СБИП	По препоруци других терапеута
2010	57,3	18,0	8,3	5,6
2011	62	22,0	11	6,5
2012	52,7	23,7	8,7	14,8
2013	47,3	28,2	9,8	4,7
2014	50,8	26,5	9,0	4,3
2015	49,4	28,7	9,5	3,8
2016	43,8	31,1	12,4	3,8
2017	41,7	32,7	12,9	4,2
2018	43,6	32,4	13,2	5,9
2019	41,2	34,6	12,3	5,9
2020	49,5	29,7	12,1	2,5
2021	41,6	34,4	8,7	4,7
2022	47,3	33,1	7,3	5,4

Као што се може видети, највећи број клијената самостално је информисан о постојању саветовалишта; током 2022. године, према налогу суда у Саветовалиште је укључено 4,8% укупног броја корисника. Иницијатор доласка су у две трећине случајева жене, најчешће као појединци (22.9%) или супруге (21.3%).

По питању постигнутих промена код клијената, промене су постигнуте у нешто мањем броју случајева у односу на претходне године, 56.8% што би могло бити у вези са извесним усложњавањем породичне проблематике. Такође, нешто већи број клијената је преусмерен у другу установу.

Табела 82.

Период	2020		2021		2023	
Промене постигнуте код клијената	%		%		%	
Промене уз одржавање симптоматског понашања	27,0		27,6		25,3	56,8
Промене 1. реда – повлачење симптоматског понашања	26,1	61,1	25,3	60,1	25	
Промене 2. реда – повлач. симпт. пон. са променом структура и уверења	8,0		7,2		6,5	
Нема промена		14,8		19,9		19,9
Прерано за процену		20,9		17		19,2
Упућени у другу установу		3,3		2,8		4,1
Укупно процената		100		100		100

У току 2022. породична медијација је спроведена у само два случаја, медијација између малолетних починилаца и жртве није било. Можемо претпоставити да медијација упркос својој корисности није у довољној мери препозната у нашим условима, што би било у интересу грађана и њихове добробити као мирног начина решавања преговора свих категорија (партнерских односа, развода и договора око деце, породичних односа, адолесцената).

8. ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПОСЛОВЕ ПЛАНИРАЊА И РАЗВОЈА

На основу Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака у Градском центру за социјални рад у Београду, Одељење за послове планирања и развоја, обавља по свом садржају разноврсне послове, који управо својом посебношћу ово одељење чине јединственим како у Градском центру тако и у Републици Србији. Међу најзначајнијим пословима су послови проучавања и праћења појава и проблема којима се бави социјална и породично-правна заштита, положаја и услова за развој социјалне и породично-правне заштите, израда разних извештаја и анализа које се односе на делатност Градског центра и сходно томе предлагање мера за унапређење делатности и израда интерних елабората и упутстава за унапређење система социјалне и породично-правне заштите у Београду.

Поред тога, стручни радници овог одељења обављају послове пружања стручне помоћи по захтеву одељења Градског центра у решавању проблема, врше стручну анализу примењених мера и пружених услуга корисницима центра за социјални рад на нивоу појединачног случаја и на нивоу циљних група корисника, анализирају и врше евалуацију квалитета пружених услуга, поштовања стручне процедуре и стандарда стручног рада, утврђују потребе за обуком стручних радника унутар центра, те сходно томе организују и реализују програме обуке и активности које имају за циљ развој општих, посебних и специфичних компетенција пружаоца услуга.

Израда годишњих извештаја о раду, одељенских као и извештаја ГЦСР у Београду, Информатора о раду ГЦСР, вођење базе података о завршеним програмима обуке стручних радника, осмишљавање и учествовање у пројектним активностима, организација семинара, округлих столова, трибина и конференција о питањима о делатности центра за социјални рад, итд. су неки од послова који се реализују у овом одељењу.

Значајни аспект рада Одељења за послове планирања и развоја у току 2022. године, као и претходних година, односио се и на рад са корисницима Градског центра за социјални рад, као и на рад са потенцијалним корисницима и то у измењеним околностима услед пандемије вируса SARS –COVID 19, најчешће путем електронске комуникације или телефоном .

Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су свакодневно корисницима који су се обраћали са неким захтевом, непосредно, путем телефона или електронске поште, пружали информације о правима и услугама из области социјалне и породично-правне заштите. Тако је током године евидентирано 1.124 позива грађана. Све ове послове током 2022. године обављало је, поред руководиоца одељења (психолог), 6 социолога, 2 социјална радника, 3 педагога, 2 правника и 1 психолог.

8.1. Рад по приговорима - Законска основа и сврха обраде приговора

Закон о социјалној заштити РС је у делу *Права корисника* предвидео право и могућност корисника да приговара на рад центра за социјални рад који је у Градском центру за социјални рад у Београду, организован тако да корисник има могућност да се

са приговором обрати директору ГЦСР, а обраде приговора се спроводе у Одељењу за послове планирања и развоја.

Поред тога што је сврха обраде приговора осигурање заштите најбољих интереса појединачног корисника услуга ГЦСР и начин спровођења законских одреби о поштовању права корисника, она је и компонента механизма контроле, усмеравања, надгледања и евалуације примене стандарда стручног рада у пракси ГЦСР, тим пре што се поред поднесака корисника услуга ГЦСР у интерну процедуру обраде приговора узимају и они дописи других институција који су усмерени на поступке контроле правилности и законитости рада ГЦСР.

У следећој табели дат је приказ укупног броја приговора и расподела заступљености приговора по одељењима ГЦСР у којој можемо видети да по рангу предњачи Палилула, Земун, Нови Београд, Звездара и Чукарица. Ако упоредимо задњих пет година које су дате у табели, можемо уочити да је просечно највише приговарано на рад Одељења Звездара, потом Земун, Палилула и Нови Београд. У 18 случаја корисници су подносили приговор на рад више одељења истовремено а у 18 случајева уопштене (приказ Београд).

Табела бр. 85

ОДЕЉЕЊЕ	2018	2019	2020.	2021.	2022.	Ранг 2018.	Ранг 2019.	Ранг 2020.	Ранг 2021.	Ранг 2022
Земун	81	60	33	44	37	1	1	6	4	2
Звездара	67	52	51	45	34	2	3	1	3	4
Нови Београд	50	59	43	43	35	5	2	4	5	3
Палилула	60	44	39	48	45	3	5	5	1	1
Раковица	34	23	25	28	17	7	7	7	8	9
Чукарица	39	43	44	46	32	6	6	3	2	5
Вождовац	57	46	47	30	30	4	4	2	6	6
Стари град	16	15	20	21	15	13	15-16	9	9	10
Лазаревац	25	21	11	10	7	9	8-9	13	15	14
Савски венац	26	21	14	16	6	8	8-9	12	16	15
Младеновац	18	16	10	11	5	11-12	13-14	14	14	16
Врачар	18	17	15	14	10	11-12	12	11	11	12
Сурчин	13	19	9	13	8	14-15	10	15	12-13	13
Гроцка	21	16	21	29	23	10	13-14	8	7	7
Обреновац	12	18	19	13	19	16	11	10	12-13	8
Сопот	5	5	7	3	3	17	16-17	16	16-17	17
Барајево	13	5	4	3	13	14-15	16-17	17	16-17	11
Београд	19	19	36	28	36	-	-	-	-	-
Укупно	596	516	460	463	377	-	-	-	-	-

У току 2022. године у писарници управне зграде Градског центра за социјални рад у Београду примљено је и у Одељењу за послове планирања и развоја евидентирано, класификовано и обрађено укупно **377** поднесака који су по свом садржају сврстани у најширу категорију «приговор» у интерној бази података што значи да је свега 0,3 % од укупног броја корисника приговарало директору ГЦСР. Према категорији порекла односно идентификације подносиоца највећи број приговора потиче од грађана, корисника услуга социјалне заштите који се већ налазе на евиденцији поступајућих одељења ГЦСР.

Поређењем са укупним бројем приговора у претходних пет година, уочава се да је број писаних поднесака означених као Приговор у 2022. години смањен.

Број приговора који се односе на заштиту деце (135) и даље је мањи од броја приговора који се односе на заштиту одраслих (242). Највећи број приговора 262 поднели су директно грађани односно сами корисници (или њиховизаконски заступници)

Секретаријат за социјалну заштиту је проследио 32 поднесака који су класификовани као приговори, а Заштитник грађана 24.

Највећа учесталост у поднетим приговорима, у току 2022. године, евидентира се у областима остварења права на материјалну, новчану помоћ, 72 поднесака, и у области породично правне заштите 146 поднесака, односно, најчешће вршења родитељског права (62 поднесака).

Оба ова подручија рада центра су и најподложнија приговору услед незадовољства корисника и разлике у виђењу животних околности корисника и стручних радника који процењују односно достављају суду мишљење у вези са вршењем родитељског права у бракоразводним споровима и ређе, у случајевима алтернативног старања о деци као и да ли су испуњени услови за остваривање права на новчану социјалну помоћ.

Ове године, као и претходне, уочава се да је остваривање права на приговор Градском центру за социјални рад у Београду најчешће било покретано незадовољством корисника услед, како наводе изостанка предузимања одговарајућих мера социјалне и породично правне заштите као и квалитетом процене. Нешто ређе, указују на непрофесионалан однос стручњака градског центра, а најмањи број корисника изражава незадовољство у вези са непоштовањем рокова.

8. 2. Рад по осталим захтевима

У евиденцији Одељења за послове планирања и развоја под називом „остали захтеви“ води се веома значајан број различитих активности Одељења:

- Обраћања грађана непосредно или у оквиру рубрике „питајте нас“ на нашој интернет презентацији;
- Обраћање различитих институција из Београда, али и из целе Србије;
- Организовање едукација и семинара;
- Преписка иницирана од стране Одељење за послове планирања и развоја према нашим одељењима која често садржи информације о изменама постојећих и доношењу нових законских и подзаконских аката;
- Преписка везана за реализацију услуге Привремено становање.

У току 2022. године било је укупно 1.353 ових захтева, нешто мање него 2021. (1.682). Када се разматрају најчешћи подносиоци захтева, као и претходне године доминирала су обраћања грађана путем мејла (595), потом обраћања општинских одељења (321) и различитих институција (173).

Када је у питању старосна структура корисника, доминирају одрасла лица на која се односи 1.160 захтева, а у групацији деца и млади било је 193 обраћања. У односу на разлог обраћања, највећи број захтева односи се на остале разлоге обраћања 759 - позиви на обуке, достављање података, разна питања, тражење података..., а затим на различите видове тражења информација које се односе на материјална давања 320.

Табела бр. 86

	Категорија		
	Остали захтеви	Деца	Одрасли
Укупно	1.353	193	1.160
Барајево	7	/	7
Београд	690	79	611
Центар ван Београда	68	20	48
Чукарица	65	12	53
Гроцка	22	2	20
Лазаревац	14	/	14
Младеновац	6	/	6
Нови Београд	61	8	53
Обреновац	23	2	21
Палилула	93	12	81
Раковица	30	4	26
Савски венац	19	6	13
Сопот	7	/	7
Стари град	28	4	24
Сурчин	22	4	18
Вождовац	56	11	45
Врачар	11	3	8
Земун	55	10	45
Звездара	66	12	54
Више одељења	10	4	6

8. 3. Рад по захтевима за стручну помоћ

У 2022. години укупан број захтева за пружање стручне помоћи износи **100**: из области заштите деце и младих 34 и из области заштите одраслих лица 66 захтева за стручну помоћ. Највећи број захтева поднеле су друге институције 36 и то у односу на месну надлежност за конкретан случај. Број захтева за стручну помоћ је идентичан броју поднетих захтева у 2021. години.

Следи табеларни приказ захтева за стручну помоћ, који су поднети у ГЦСР током 2022. године

Табела бр. 87

Стручне помоћи	Укупно	Категорија	
		Деца	Одрасли
Укупно	100	34	66
Барајево	1	/	1
Београд	1	/	1
Чукарица	4	1	3
Гроцка	2	/	2
Лазаревац	3	1	2
Младеновац	1	/	1
Нови Београд	11	4	7
Обреновац	3	1	2
Палилула	5	1	4
Раковица	5	4	1
Савски венац	3	3	/
Сопот	/	/	/
Стари град	2	1	1
Сурчин	1	/	1
Вождовац	11	4	7
Врачар	2	1	1
Земун	5	2	3
Звездара	4	/	4
Друге институције	36	10	26

Поступајући по овим захтевима стручни радници су у односу на део захтева реализовали састанак са стручним тимовима одељења, која су тражила стручну помоћ, или учествовали на конференцијама случаја које су организоване у конкретним случајевима. Већи део захтева за стручну помоћ је реализована писаним инструкцијама.

8.4. Усавршавање и обука запослених у ГЦСР

Обука и стручно усавршавање запослених (волонтера и новозапослених) је законом јасно дефинисано, као и обавеза стручног радника и стручног сарадника да се стручно усавршава. Континуирана едукација сходно новим стандардима и акредитовање нових програма и услуга је у складу са потребом сталног унапређења стручног рада и јачања професионалних капацитета запослених.

У циљу ефикасне примене Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад и успостављању нове методологије рада, стручни радници у Градском центру за социјални рад се усавршавају у складу са позицијом на којој раде.

Градски центар за социјални рад располаже годишњим планом обука и усавршавања. Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су у току 2022. године сачинили већи број обука које су категорисане код Коморе социјалне заштите.

Одељење за послове планирања и развоја је формирало базу података о броју стручних радника у Градском центру који су завршили акредитоване програме обуке, а иста је проширена и са програмима обуке који нису акредитовани.

У следећој табели је приказан укупан број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у извештајном периоду.

Табела бр. 88

Редни број	Назив обуке	Број учесника
1.	Базични концепти за алтернативну подршку у кризи (акредитована обука – ФИЦЕ)	38
2.	Обука правника у центрима за социјални рад (акредитована обука)	19
3.	Програм основне обуке за супервизоре (акредитована обука, Завод за социјалну заштиту)	11
4.	Ефикасан институционални одговор на насиље у породици (конференција, УНДП)	68
5.	Завршна национална конференција (конференција, Child Hub Србија)	25
6.	Институционално поступање у случајевима пријаве за насиље у породици високог ризика (од сматрног исхода) – (трибина- АЖЦ)	2
7.	Малолетни учиниоци кривичних дела и ванинституционалне санкције и мере реакције (норма и пракса) –(Правосудна академија)	9
8.	Модели рехабилитације и ресоцијализације зависника од дрога у Србији - изазови и перспективе (конференција, Канцеларија за борбу против дрога)	1
9.	Осамостаљивање младих без родитељског старања: ресурси цивилног сектора (трибина,ЦЕПОРА)	36
	Самосталан а не сам (трибина,ЦЕПОРА)	10
10.	Заједно у заштити од насиља у породици (конференција, Асоцијација центара за социјални рад, Удружење стручних радника социјалне заштите, Комора социјалне заштите)	1
11.	Подршка професионалцима и родитељима за ненасилно дисциплиновање деце – обука стручњака из система социјалне заштите (ФПН и УНИЦЕФ)	39
12.	Препоруке за унапређење положаја младих из осетљивих група у Србији (конференција,СОС дечија села Србија)	1
13.	Сигурна места, несметан развој деце-интегрисање пракси заснованих на знању о ефектима трауматског искуства у систему алтернативне бриге (СОС дечија села Србије)	3
14.	Напуштање заштите, запошљавање (СОС дечија села Србије)	
15.	Услуге социјалне заштите и облици подршке за породицу (Републички завод за социјалну заштиту , Центар за заштиту одојчади, деце и омладине, СОС дечија села Србије)	1
16.	Креирање и праћење промена на листи чекања у услугама социјалне заштите (Дечије срце, округли сто)	17
17.	ПРИДЕ обука прилагођена за потребе рада са породицама повратника из Сирије (ОЕБС Мисија у Србији)	1
18.	Промовисање позитивног малолетничког правосуђа у Србији (Завод за социјалну заштиту ,округли сто)	9
19.	Промовисање позитивног система малолетничког правосуђа у Србији (Завод за социјалну заштиту,радионица)	2

20.	Унапређење права детета у грађанским судским поступцима кроз јачање капацитета судија и стручњака за социјалну заштиту (Правосудна академија)	5
21.	Унапређење права деце жртава и сведока кривичних дела (Астра)	2
22.	Одговорни према грађанима (национална конференција, Аргумент, Комора социјалне заштите)	2
23.	Међународна конференција о делатности социјалне заштите (конференција, БИЗКОИН)	2
24.	Могућности развоја професије социјалног рада (Удружење стручних радника социјалне заштите, конференција)	4
25.	Интервју са дететом (интерна обука)	45
26.	Мушкарци као жртве насиља (интерна обука)	18
27.	Насиље према стручним радницима (интерна обука)	17
28.	Партнерско насиље:процена опасности и план безбедности (интерна обука)	26
29.	Контакт детета са родитељем који је починилац породичног насиља (интерна обука)	17
30.	Интервју са особом са искуством претрпљеног насиља у породици (интерна обука)	44
31.	Привремени старалац заоставштине – однос према органу старатељства (интерна обука)	15
32.	Старија лица у систему социјалне заштите - пракса, изазови, решења (интерна обука)	16
33.	Управљање и располагање имовином штићеника (интерна обука)	60
34.	Успостављање добре праксе у случајевима отуђења детета (интерна обука)	14
35.	Финансијско управљање и контрола – процедуре за једнократне новчане помоћи (интерна обука)	17
36.	Финансијско управљање и контрола - резултати, активности, планови (интерна обука)	15
37.	Досадашња искуства у вези са критеријумима за материјална давања (интерна обука)	15
38.	Примена мера социјалне укључености (интерна обука)	18
39.	Материјална давања примери из праксе (интерна обука)	20
40.	Деца као активни учесници свог живота (интерна обука)	16
41.	Алтернативно збрињавање деце најнижег календарског узраста (интерна обука)	19
42.	Усвојење : искуства и поуке (интерна обука)	18
43.	Кривично дело трговина људима - састанак	18
44.	Социјална карта (интерна обука)	40
45.	Применена регистра стручни рад у СОЗИС-у (интерна обука)	40
	Укупно	860

У протеклој години 68 стручних радника је похађало акредитоване програме. Од укупног броја обука 21 је интерна и исте је похађало 508 стручних радника. Поред тога 516 запослених је похађало обуку Етика и интегритет коју је организовала Агенција за борбу против корупције, а са организацијом исте је била ангажована запослена из Одељења за послове планирања и развоја. Поред тога а по захтеву организатора обуке креирала је и извештај у првој фази обуке у апликацији. Део обука је као и претходне године реализован он лине у организацији сарадничких институција, што је омогућило масовније присуство стручних радника истим.

9. ИСТРАЖИВАЧКИ РАД У ОДЕЉЕЊУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈ

У плану и програму Одељења, поред послова извештавања, спроводе се и различита истраживања и анализе. У току извештајне године урађено је истраживање **Деца без родитељског старања – етиологија и облици заштите**. Подаци су прикупљени са активне евиденције одељења Младеновац, Чукарица, Барајево и Нови Београд. Обухваћено је 100 породица са активне евиденције центра у 2021. години. Истраживање је дескриптивног карактера и мотивисано је потребом да се боље разуме положај ове осетљиве групе са циљем уочавања карактеристика и тешкоћа са којима се суочавају и деца и родитељи. Истраживање је првенствено било усмерено на социодемографске карактеристике деце без родитељског старања и њихових породица, као и на облике и мере примењене институционалне заштите које спроводи Орган старатељства штитећи најбољи интерес детета.

Сумарни закључак истраживања је да је положај деце без родитељског старања комплексан и да захтева примерену и дужу заштиту, као и да је сам процес еманципације и осамостаљивања врло неизванан. Деца која остану у примарној породици или којој помоћ пруже сродници имају извеснији пут ка социјализацији и уклапању у радну средину. Такође, тачних података о даљим животним изборима деце нема када напусте процес заштите. Треба напоменути да је тенденција процес деинституционализације и креирање даљих политика у овој области треба усмерити ка развоју професионалног хранитељства, подршке породици и реформисању система социјалне заштите у правцу сарадње међу институцијама – социјалним, образовним и здравственим првенствено. Превентивно деловање у правцу јачања снага породице је опште друштвени задатак, а такође пажњу треба посветити и разлозима због којих долази до напуштања деце из перспективе родитеља. Комплексност проблема је често кумулативног карактера и општи услови живота породица већ указују на ризик и дисфункционалност којој су изложене. Сам процес заштите такође отвара многа питања као што су сиромаштво деце, присутно занемаривање и оскудни капацитети породице да брине о њима.

Истраживање названо „**Самопроцена проблема младих који излазе из система социјалне заштите**“ је започето у извештајној години у циљу сагледавања и процене потреба младих који напуштају социјалну заштиту, односно идентификације проблема са којима се суочавају - кроз самопрезентацију, властито искуство и перцепцију личне будућности. Поред анализе проблема са којима се суочавају, специфични циљеви истраживања јесу да се утврди како младићи и девојке процењују властито положај у садашњем окружењу (установа, хранитељска породица) и да ли постоје статистички значајне разлике између младих који су одрастали у домовима и оних из хранитељских породица у погледу очекивања, планирања и решавања, пре свега, егзистенцијалних проблема. Узорак чини 80 младих особа које се налазе на евиденцији Градског центра за социјални рад у Београду, узраста од 17 до 26 година, који бораве у установама и хранитељским породицама на територији Града. У току 2022. године прикупљени су подаци и обављени разговори са младима из установа, а у наредној години планиран је разговор са младима из хранитељских породица, обрада прикупљених података, анализа и презентација резултата истраживања.

У току 2022. године реализовано је и истраживање под називом „**Карактеристике корисника услуге привремени смештај у прихватилиште за одрасла и стара лица и узроци њиховог бескућништва.**“ Циљ овог рада је био испитивање узрока који су допринели настанку бескућништва код корисника који се налазе на смештају у Прихватилишту за одрасла и стара лица у Београду. Истим је обухваћено 200 корисника услуге а који су се налазили на смештају у периоду од 01.01.2020.године до 30.06.2022.године.

Истраживање је показало да већину корисника који се налазе на смештају у Прихватилишту за одрасла и стара лица у Београду чине мушкарци старије животне доби, са озбиљним хроничним здравственим проблемима (физичким и менталним), којима се адекватна подршка може пружити само у установама социјалне заштите или у установама здравствене заштите, због немогућности да се брину о себи и својим потребама, као и због недостатка породичне подршке и неразвијености социјалних мрежа подршке.

Истраживање је такође показало да је 2/3 корисника без прихода, да већина њих не поседује имовину, као и да су пре смештаја у Прихватилиште живели у неадекватним и нехуманим стамбеним објектима. Сваки други корисник се налазио на евиденцији центра за социјални рад као корисник права на неки вид материјалне подршке.

У погледу брачног стања корисника, доминирају лица која никада нису склопила брак. Само 36% корисника има децу и међу њима је највише оних са једним дететом, док 78% оних који имају децу, није у контакту са њима због поремећених породичних односа. Око 58% корисника нема сроднике који би им пружили породичну подршку. У погледу образовног статуса, већина корисника има завршену средњу школу.

Узроци бескућништва су сложени и вишеструки. Резултати истраживања су показали да иако се већина бескућника суочава са недостатком стамбеног простора, узроци бескућништва настају услед сложене интеракције структуралних, индивидуалних, институционалних и породичних фактора. Ови фактори су често повезани са одређеним окидачем догађаја, који директно води у епизоду бескућништва.

На основу резултата истраживања, може се формирати профил просечног корисника који се налази на смештају у Прихватилишту за одрасла и стара лица са следећим карактеристикама:

- мушкарац, преко 60. година старости;
- завршио је средњу школу;
- неспособан за рад;
- нема приходе и имовину;
- користио је права на материјалну подршку преко центра за социјални рад пре смештаја у Прихватилиште;
- нежењен, нема живе родитеље, нема децу и сроднике који су у могућности да му пруже подршку;
- пати од бројних физичких и менталних обољења;

Урађена је и **анализа старатељске заштите** у Одељењу Раковица. Истом су обухваћени корисници који су се налазили на евиденцији одељења током 2021 и 2022 године. Анализа је показала да су под сталном старатељском заштитом чешће мушкарци (60%), одрасле доби (63%) који немају партнере (самци, разведени и удовци) и немају децу (67%). Повод за старатељску заштиту је најчешће психичко обољење

(57%). Старатељску улогу обавља најчешће неко од сродника(90%),а половина њих живи у породичном окружењу.

Нешто је другачија слика када се ради о привременој старатељској заштити. У овој групи доминирају женске особе (60%), старије доби (65%) такође без брачног партнера као и лица под сталном старатељском заштитом. Већина њих има децу (62%),а под привременом старатељском заштитом су услед стеченог интелектуалног дефицита (32%). Као и у претходном налазу већина живи у породичном окружењу и под старатељском заштитом је сродника.

Анализа услуге Лични пратилац спроведена је са намером да се утврде њен саржај, ефекти и донети у свакодневной пракси. Сама услуга намењена је деци са сметњама у развоју, подразумева практичну подршку и помоћ како би се олакшало учествовање у васпитно-образовном процесу. Анализа је спроведена на случајном узорку од 50 корисника што је приближно 10% укупног броја корисника ове услуге ГЦСР на годишњем нивоу. За потребе анализе конструисан је упитник, а главни извор за његово попуњавање била је документација Центра, односно електорнски досијеи корисника услуге. Прикупљени подаци додатно су обрађени програмом за статистичку обраду података (СПСС). На овај начин дошло се до основних социодемографских и социоекономских одлика корисника и њихових породица.

Анализа се бавила и кретањем укупног броја корисника у претходним годинама, односно заинтересованосту заједнице за услугом личног пратиоца.

На основу прикупљених података, закључак је да породице кориснице ове услуге не одударају по својим основним социодемографским и социоекономским карактеристикама од основне популације. Такође, сама услуга помаже интеграцију и ширу социјализацију деце са сметњама због чега се профилише као важан елемент инклузије. Утврђен је и континуирани пораст корисника услуге личног пратиоца од времена када је први пут промовисана, па се на основу свега утврђеног уочава њена оправданост и друштвена потребност.

Истраживање Динамика, трајање и начин решавања развода брака у општини Вождовац у периоду 2012 -2022 је започето у току 2022 године , и исто ће бити настављено у 2023 години. Циљ анализе је праћење динамике и промена феномена развода брака који је забележен на општини у последњих десет година. Анализом је планирано сагледавање динамике и свих најважнијих промена у нормативној, као и социјалнопсихолошкој димензији развода бракова на подручју делокруга Одељења, урађена квантитативна анализа кретања развода брака које је процесуирало Одељење у наведеном раздобљу. Како је најважнији циљ активности центра за социјални рад у процесима развода брака заштита деце, важан фокус ове анализе је статус деце унутар процеса развода брака, поверавање деце, као и исходи након завршеног развода, те евентуални проблеми који настају након судског процеса, а у случајевима који су познати и забележени у центру. Анализирамо корисничке досијее у Одељењу Вождовац у наведеном временском периоду,а у ту сврху је израђен стандардизовани упитник.

Остале активности:

Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су у току прошле године у складу са Законом о буџетском пословању израдили процедуру и то:

1. Процедура за поступање по пријему судског позива за рочиште

Наведене процедуре су обавезујуће за све запослене у Градском центру. Сачињена је и Инструкција о поступку упућивања захтева и реализацији истог у прихватилиште за одрасла лица за време трајања епидемије COVID -19.

Два правника и два социјална радника Одељења за послове планирања и развоја су од дана примене прегледали сва решења која су у том периоду урађена а која су обухваћена процедурама (више од 18 000 решења у току 2022).

Поред тога двоје запослених је било ангажовано у радној групи за Израду стратегије за укључивање Рома и Нацрта акционог плана за њено спровођење у Граду Београду, а двоје у радној групи за Израду стратегије за особе са инвалидитетом.

Представник Градског центра (из Одељења за послове планирања и развоја) је учествовао у тиму који је реализовао обуку стручних радника у Републици Србији за примену система за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите (СОЗИС) под називом “Интегрисано управљање процесима и процедурама у центрима за социјални рад”. Представница одељења обавља послове креирања, ажурирања и деактивирања налога за запослене у Е порталу, у апликацији Социјалне карте и Админ модулу СОЗИС.Због великог временског размака од обука које је организовало надлежно министарство за примену апликације Социјална карта, Одељење за послове планирања и развоја је релизовало и инструктаже за примену Закона о социјалној карти.

Поред наведених активности обавеза одељења је редовно ажурирање Информатора о раду Градског центра у јединственој апликацији.

На месечном нивоу запослени су активно учествовали у комисијама за квантитативни и квалитативни пријем услуга (лични пратилац, персонални асистент, смештај у „Сигурну кућу“ и бесплатни оброк) у Секретаријату за социјалну заштиту. Поред тога запослена овог одељења има и улогу координатора у заштити мигрантске популације на нивоу Градског центра.

10. АКТИВНОСТИ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У БЕОГРАДУ У 2022. ГОДИНИ

- Учешће представника Градског центра у разним комисијама формираним на нивоу локалне самоуправе
- Стручни радници су током године учествовали и у раду разних фокус група, истраживањима или анкетама која су спроведена ради испитивања ставова запослених
- Запослени су прошли обуку Агенције за борбу против корупције под називом Етика и интегритет
- Као и претходних година, одељења Градског центра су била наставна база за велики број студената

10.1. Пројектне активности у 2022. години

Заштита малолетне деце без пратње

У сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања реализује се пројекат „Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији“ . Пројекатним активностима појачани су ресурси центра ангажовањем лица која су задужена за рад са малолетним мигрантима и то у Одељењима Савски венац, Палилула и Вождовац.

Нова партнерства и могућности за иновативне и одрживе приступе социјалној интеграцији и интеграцији на тржиште рада рањивих група –НОВА

Представник Одељења за послове планирања и развоја је током године учествовао у активностима у оквиру наведеног пројекта као члан локалног тела за Београд. Пројекат се реализује у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Националном службом за запошљавање, Црвеним крстом Београда и Ипсос (Ipsos Strategic Marketing d.o.o), Центар за социјалну политику, Црвени крст Нови сад, Црвени крст Ниш и Завод за социјалну заштиту Републике Словеније. Пројекат се спроводи у оквиру Програма Европске уније за запошљавање и социјалне иновације. Основни циљ пројекта је допринос побољшању положаја рањивих група у Србији, већем степену запослења и бољој интеграцији у друштву. У оквиру тог циља специфични циљ пројекта јесте уклањање баријера ка социјалним услугама и приступ тржишту рада најрањивијих група становништва кроз интегрисани приступ и нова партнерства различитих актера.

11. Закључак

Основу за израду извештаја о раду чини база података свих одељења Градског центра за социјални рад у Београду за 2022. годину, као и подаци релеватних институција које званично објављују податке из различитих области од значаја за систем социјалне заштите.

На крају 2022. године у Градском центру за социјални рад било је запослено 508 лица са статусом на неодређено и 70 на одређено време. Однос броја корисника евидентираних у извештајном периоду и запослених стручних радника нешто је повољнији у односу на претходну годину и у сразмери је 1:302, што свакако доприноси квалитету пружених услуга, ефикасности и доступности социјалне заштите, задовољству корисника и очувању укупних људских ресурса.

У циљу ефикасне примене Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад и успостављању нове методологије рада, стручни радници у Градском центру за социјални рад се усавршавају у складу са позицијом на којој раде; ГЦСР поседује годишњи план обука и усавршавања стручних радника, а Одељење за послове планирања и развоја је формирало базу података о њиховом броју. Иако протеклу деценију карактерише континуирани раст броја корисника, у односу на 2021. годину, број корисника у извештајној години остао је на приближно истом нивоу.

У корисничким групама малолетних, доминирају деца из породица са поремећеним породичним односима, односно, деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права. Број жртава породичног насиља у континуираном је порасту, како међу малолетним, тако и међу пунолетним жртвама. У односу на претходну годину број жртава породичног насиља порастао је за 4,1%. С друге стране, приметан је вишегодишњи тренд пада броја деце са проблемима у понашању и социоматеријално угрожене деце. И поред сталног опадања удела корисника различитих видова материјалних давања, међу пунолетним, ова корисничка група је и даље најбројнија.

На крају, али не мање важно, истичемо да је, као и претходну, и ову извештајну годину обележила пандемија вируса SARS COVID-19, што је наметнуло другачију организацију рада центара. Пандемија је условила промене у начину живота, личном и професионалном, посебно у делу заштите здравља и безбедности на раду, те је и том делу реализовано низ активности и примењено низ мера, како би се запослени заштитили.

в.д. директора
Силвиа Алавања